Η ΚΕΑ΄Η ΤΖΙΑ ΤΟ ΚΥΚΛΑΔΙΤΙΚΟ ΝΗΣΙ ΠΟΥ ΕΤΑΦΗ Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ

ISSN 1105-607X

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΕΥΧΟΣ 241 ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΛΤΑ Hellenic Post
PRESS POST Χ+5 PRESS POST
ΠΛΗΡΩΜΕΝΟ ΤΕΛΟΣ
Ταχ. Γραφείο ΚΕΜΠΑ
Αριθμός Αδείας 5369
ΚΩΔΙΚΟΣ 21-1395

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1930

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4 Τ.Κ. 106 78 ΑΘΗΝΑ

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
ΕΚΑΤΟ ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ ΤΟΥ
(1926 - 1992)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΚΟΤΖΙΑΣ
ΝΟΜΙΚΟΣ - ΚΡΙΤΙΚΟΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ
ΜΥΘΙΣΤΟΡΙΟΓΡΑΦΟΣ - ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
ΓΕΝΝΗΣΗ: 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1926, ΑΘΗΝΑ
ΑΠΕΒΙΩΣΕ: 19 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1992, ΚΕΑ (ΤΖΙΑ)

ΤΕΥΧΟΣ 241
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4
Τ.Κ. 10678 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.-FAX 210-3819571

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ: 1975-1977
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ: 1983-

ΤΕΥΧΟΣ 241
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ – ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2026

ΕΚΔΟΤΗΣ – ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
Δόρδου 35, Τ.Κ. 10443 Αθήνα
Τηλ. 210-5120009

*

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΑΓΑΠΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ
ΡΙΤΑ ΝΑΣΤΟΥ - ΜΥΣΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ
ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΝΑΤΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ
Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ
Κατάθεση στον τραπεζικό λογαριασμό της Ένωσης στην Εθνική Τράπεζα
IBAN: GR6101100400000004062505138

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 10210 ΑΘΗΝΑ
e-mail: EEL1930@GMAIL.COM
ellineslogotexnes.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΚΩΣΤΑΣ Γ. ΚΟΥΚΟΥΔΑΚΗΣ
ΖΩΟΔ. ΠΗΓΗΣ 91, 11473 Αθήνα
τηλ. 210-6429961, τηλ./fax. 210-6461660
e-mail: a_telier@otenet.gr

Κάθε Λογοτέχνης φέρει την ευθύνη των κειμένων του

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΤΗ

Βρισκόμαστε ανάμεσα σε ζωηρές προσπάθειες ανανεώσεων, προπάντων από μικρούς λαούς. Πρέπει να εκτιμήσουμε τις πνευματικές αξίες και τις ψυχικές ανησυχίες, που βασανίζουν την εποχή μας, ιδιαίτερα από τα νέα βλαστάρια μας. Οι νέοι παίρνουν τις τύχες των λαών στα χέρια τους. Στη Γαλλία, Ιταλία, Ισπανία, Δανία, Αλβανία, Βραζιλία, Σερβία και στο Ισραήλ πήραν την εξουσία με τις εκλογές. Αναστάτωση στον κόσμο. Κυβερνήσεις πέφτουν, κυβερνήσεις ανεβαίνουν. Μας έφεραν μιαν αφύπνιση, που είμαστε βέβαιοι ότι πολύ εκτιμήθηκε και πολύ θα βοηθήσει για τη σωστή ερμηνεία της Ελληνικής ζωής. Ο τόπος, πλημμυρισμένος από παλαιούς και νέους κατοίκους και κουρασμένος από τις διασταυρώσεις των προσδοκιών και των αναζητήσεων, ζητάει πλατύτερους ορίζοντες. Νέες δυνάμεις δεν άργησαν να κατακλύσουν τη χώρα μας που μένουν ανεκμετάλλευτες. Και πάνω απ' όλα αυτά κανένας έλεγχος, καμία καθοδήγηση. Οι στιγμές είναι κρίσιμες. Κανείς δεν το πρόσεξε, κανείς δεν ανησυχεί. Έχουν γίνει μεγάλα λάθη και τα ίδια λάθη δεν πρέπει να γίνονται, όταν ο κόσμος περνάει σε νέα περίοδο ζωής. Θα εκτιμηθεί η γενναία προσπάθεια του παράτολμου, που θα τονώσει το εθνικό φρόνημα του λαού μας και θα συμβάλλει αποφασιστικά στη δυσπρόσιτη ατμόσφαιρα της εποχής μας...

Λ.Β.Τ.

Ο Πρόεδρος
και το Διοικητικό Συμβούλιο εύχονται
στα μέλη και στους φίλους της Ένωσης
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ
ΚΑΛΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ
και ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ το 2027

Μήπως ξεχάσατε
τη συνδρομή σας;
Αν ναι, σπεύσατε!
Ετήσια συνδρομή 50 ευρώ.

Αλέξανδρος Κοτζιάς

Ο **Αλέξανδρος Κοτζιάς** (Αθήνα, 27 Ιανουαρίου 1926 - Κέα,19 Σεπτεμβρίου 1992) ήταν Έλληνας κριτικός, δημοσιογράφος και λογοτέχνης.

Βιογραφικά στοιχεία: Γεννήθηκε στην Αθήνα και ήταν δευτερότοκος γιος του Παναγιώτη Κοτζιά από την Δημητσάνα και της Ξένης Αλεξανδροπούλου από την Χαλκίδα. Αδελφός του ήταν ο συγγραφέας Κωστής Κοτζιάς. Η οικογένειά του ήταν εύπορη, αλλά καταστράφηκε οικονομικά κατά τη διάρκεια της Κατοχής, καθώς είχε προηγηθεί και ο θάνατος του πατέρα ήδη από το 1936.

Περάτωσε τις εγκύκλιες σπουδές στην Αθήνα και εν συνεχεία εγγράφηκε στη Νομική Σχολή Αθηνών, από το 1943 μέχρι και το 1947, από την οποία όμως δεν αποφοίτησε ποτέ γιατί δεν τον ενδιέφερε. Κατά τη διάρκεια του Εμφυλίου, προσβλήθηκε από φυματίωση και το πατρικό του σπίτι λεηλατήθηκε και πυρπολήθηκε. Την περίοδο της στρατιωτικής του θητείας (1948-1952), επισκέφτηκε πολλά μέρη της Ελλάδας. Κατά το διάστημα 1950-1956, ασχολήθηκε με οικοδομικές επιχειρήσεις, στο πλευρό του μεγαλύτερου αδελφού του Κώστα.

Ὑπήρξε διευθυντής του γραφείου Τύπου της ελληνικής πρεσβείας του Λονδίνου από το 1974 μέχρι και το 1976 καθώς και διευθυντής υπηρεσιών εσωτερικού και ειδικός σύμβουλος της Γενικής Γραμματείας Τύπου και Πληροφοριών.

Πέθανε στην Κέα το 1992, όταν έπεσε με την πλάτη από ύψος τριών μέτρων.[3][4] Ήταν παντρεμένος με την Ελένη Αποστόλου, με την οποία απέκτησε δύο παιδιά: την Ελισάβετ και τον Παναγιώτη.

Λογοτεχνικό έργο: Εμφανίστηκε για πρώτη φορά στα ελληνικά Γράμματα με την δημοσίευση του διηγήματος «Πολιορκία» το 1953 στα *Μαθητικά Γράμματα* με θέμα τα τελευταία γεγονότα της κατοχικής περιόδου. Στη συνεχεία, δημοσίευσε πληθώρα μεταφράσεων και μυθιστορημάτων. Παράλληλα ασχολήθηκε επαγγελματικά με την δημοσιογραφία και την λογοτεχνική κριτική (1956 - 1982) συνεργαζόμενος με διάφορες εφημερίδες και περιοδικά όπως η *Μεσημβρινή*, *Το Βήμα*, η *Φιλολογική Καθημερινή*, την επιμέλεια της οποίας είχε αναλάβει κατά την περίοδο 1975-1982, κ.ά.

Κατά τη διάρκεια της Χούντας των Συνταγματάρχων, διώχθηκε για την αντιδικτατορική δράση του αφού συμμετείχε σε διάφορες αντιστασιακές οργανώσεις, ενώ συμμετείχε στην έκδοση των *Δεκαοχτώ Κειμένων* και υπήρξε ένας εκ των υπευθύνων της έκδοσης προκειμένου να αποφευχθεί πιθανή δίωξη στην εκδότρια των εκδόσεων Κέδρος, Νανά Καλλιανέση. Αργότερα συμμετείχε στις εκδόσεις των συλλογικών έργων *Νέα Κείμενα Ι* και *Νέα Κείμενα ΙΙ*.

Ὁ Κοτζιάς σταδιοδρόμησε ως δημοσιογράφος με το περιοδικό *Συνέχεια* αλλα και με τις εφημερίδες *Μεσημβρινή* και *Το Βήμα*. Από το 1975 έως το 1982 ήταν επιμελητής της έκδοσης της *Φιλολογικής Καθημερινής*. Ὑπήρξε ένας εκ των σημαντικότερων μεταπολεμικών συγγραφέων ενώ για το έργο του *Φανταστική Περιπέτεια* (εκδόσεις Κέδρος, 1986) είχε τιμηθεί με το Α΄ Κρατικό Βραβείο Μυθιστορήματος το 1987. Διετέλεσε ιδρυτικό μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων, της οποίας χρημάτισε σύμβουλος το 1986 και αντιπρόεδρος (1982-1984) της.

Ὁ Αλέξανδρος Κοτζιάς αντλούσε την θεματολογία των έργων του κατεξοχήν από κοινωνικά θέματα. Στο έργο του κυριαρχεί ο πολιτικός και κοινωνικός προβληματισμός γύρω από τη νεώτερη ελληνική ιστορία, από τη γερμανική κατοχή και τον Εμφύλιο, ως την πτώση της απριλιανής δικτατορίας και την Μεταπολίτευση. ■

Στη νοσηλεύτρια*

Δημήτρης Α. Τσουκνίδας

Επίτιμος Πρόεδρος Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών

Νοσηλεύτρια!
στα μάτια σου χίλιες ελπίδες
τ' αρρώστου ο πόνος ζωγραφίζει
και η καλοσύνη της ματιάς σου
πόνους αβάσταχτους ανακουφίζει.

Νοσηλεύτρια!
μ' ένα χαμόγελο σου
αστράφτουν τα πρόσωπα
και λάμπουν όλοι·
άγγελος γίνεσαι θαρρείς
μες στου Θεού το περιβόλι.

Νοσηλεύτρια!
ευλογημένη να 'σαι πάντα,
λουλούδι του καημού
και της χαράς,
στη θλίψη και στον πόνο
αγάπη και στοργή σκορπάς.

* Στη μνήμη, της συζύγου του Χριστίνας, που έφυγε στις 3 Σεπτεμβρίου 2026.

Πρόσκληση Γενικής Συνέλευσης και η κοπή Βασιλόπιτας

Η ετήσια Γενική Συνέλευση της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών με τον Διοικητικό και Οικονομικό Απολογισμό και την Έκθεση της Εξελεγκτικής Επιτροπής, θα πραγματοποιηθεί το **Σάββατο 16 Ιανουαρίου 2027 και ώρα 10η το πρωί στη Στέγη μας, οδός Ζωοδόχου Πηγής 2-4, 2ος όροφος.** Σε περιπτωση μη απαρτίας θα γίνει το επόμενο **Σάββατο 23 Ιανουαρίου 2027 στον ίδιο χώρο, την ίδια ώρα και με τα ίδια θέματα.**

Παρακαλούνται τα μέλη μας να τακτοποιήσουν τις οικονομικές υποχρεώσεις τους προς το Σωματείο μας με την **κατάθεση της συνδρομής στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ στον Λογαριασμό GR 6101100400000004062505138.**

Το Δ.Σ. της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών

Ο αείμνηστος Ηλίας Νάστος Αντιναύαρχος ε.α. Ιατρός Γαστρεντερολόγος, μέλος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗ

Με τη συμπλήρωση ενός έτους από την απώλεια του πολυαγαπημένου μας συζύγου, πατέρα και αδελφού, Ηλία Κ. Νάστου, Αντιναυάρχου Ιατρού ε.α., τελέστηκαν δύο μνημόσυνα για την ανάπαυση της ψυχής του.

Αισθανόμαστε την ανάγκη να εκφράσουμε τις πιο θερμές ευχαριστίες μας, σε όλους τους συγγενείς, φίλους, συγχωριανούς, συμπολίτες και μέλη της Ένωσης, που παρευρέθηκαν στις Επιμνημόσυνες Δεήσεις και τίμησαν την Μνήμη του συμπροσευχόμενοι για την αιωνία του ανάπαυση «εν σκηναίς δικαίων τάξαι, εν κόλποις Αβραάμ αναπαύσαι και μετά των Αγίων συναριθμίσαι». Η μία δέηση τελέστηκε στη γενέτειρά του, στον Ιερό Ναό Αγίου Νικολάου (Παλαιοχώρι Σκούπας Άρτας) και η άλλη στον Ιερό Ναό Παμμεγίστων Ταξιαρχών Αμαλιείου Ορφανοτροφείου στην Αθήνα.

Επίσης ένα μεγάλο ευχαριστώ σε όλους όσοι με τη συνεχή στήριξή τους, την αγάπη και τη συγκινητική συμπαράστασή τους όλο αυτό το διάστημα στο βαρύ μας πένθος, μας βοήθησαν να αντλήσουμε δύναμη να συνεχίσουμε.

Με βαθιά εκτίμηση,
Η σύζυγος Αρετή (Ρίτα),
ο αδελφός Γιώργος,
τα τέκνα Κωνσταντίνος και Δέσποινα Νάστου

Ο χορός

† Φώτης Κουλαρμάνης

Νέοι και νέες όλοι μπαίνουν στη σειρά,
σε διπλό και τριπλό χορό και με χαρά,
τα όργανα να κουρδίζονται πολύ καλά,
λεβεντιάς τραγούδια ακούγονται πολλά.

Με τον τσάμικο και τον καλαματιανό,
γιγαντώνουν όλοι το μακρόσυρτο χορό,
ξεφαντώνει μαζί βέβαια όλο το χωριό,
κάθε χρόνο και πάντοτε τον ίδιο καιρό.

Όλοι οι νέοι έχουν μέσα στην καρδιά,
ένα καημό και για κάποια μορφονιά,
αλλά και κάθε νέα έχει μια πεθυμιά,
για ένα παλληκάρι να είναι λεβεντιά.

Όμως οι γέροντες θυμούνται τα παλιά,
και θαυμάζουν όλα τα νέα τα παιδιά,
που σέρνουν όλα το χορό με λεβεντιά,
και υπόσχονται πολλά στα γηρατειά.

Παπάς και δάσκαλος μπαίνουν στο χορό
και όλοι τους χορεύουν τον κοφτό χορό,
μα και οι γριές ακολουθούν από κοντά,
όλες με περηφάνια και με πολύ σεβντά.

ΝΟΣΤΑΛΓΙΑ

† Δημήτρης Παπαδημητρίου

Νοστάλγησα τις παιδικές Ανατολές,
τις Δύσες της μακρόστενης κοιλάδας.
Τις γέρικες ελιές τις δάφνες τις πυκνές
τ' ασίγαστα τρελά παιχνίδια της παρέας.

Ήρθε φαρμακωμένη μέρα κι έφυγα,
«λίγο 0α λείψω» συλλογίστηκα μ' ελπίδα
Με αποσκευή
μια δωδεκάχρονη σπαράζουσα ψυχή
κι ένα χαρτοκιβώτιο (και μια χαρτόκουτα)
όνειρα στοιβαγμένα.

Δεν τα κατάφερα ποτέ
να γυρίσω όπως θα το 'θελα.
Ποτέ η καρδιά μου, μα ποτέ δεν είπε:
«ξανάρθα επιτέλους».

Βουρκώνει η ψυχή, όπως τα μάτια μου,
γι' αυτά που βλέπω και γύρω αγκαλιάζω.
Πάνε οι αμυντήριοι κρυψώνες: οι δάφνες,
οι ελιές,
οι τοίχοι, τα χαλάσματα, ο λάκκος.

Σιμώνω το πατρικό μου σπίτι βαρύθυμος.
Ξεφορτώνω στην αυλή τον εαυτό μου.
Την κουρασμένη σάρκα μου ακουμπάω
στο πεζούλι.
Γέρνω αμίλητος, σαν γυρολόγος, ξένος!

ΣΑΡΑΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ (1986-2026) ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΚΑΙ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΟΜΙΛΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ΚΑΣΤΡΙΩΤΙΣΣΑΣ - ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ

ΜΕ ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ συμμετοχή Ρουμελιωτών και φίλων του Ομίλου πραγματοποιήθηκε στο Πνευματικό Κέντρο Ρουμελιωτών στις 20 Σεπτεμβρίου 2026 η εκδήλωση για τα σαράντα χρόνια(1986-2026) του Π. Κ Λ. Ο. Γυναικών Καστριώτισσας Παρνασσίδας. Την εκδήλωση παρουσίασε η κα Γιούλα Γεωργουσοπούλου, Γεν. Γραμματέας ομίλου και προλόγισε η κα Πόπη Γαϊτάνη, πρόεδρος, αναφερόμενη στη σκοπιμότητα Ίδρυσης του Ομίλου. Κεντρική ομιλήτρια ήταν η κα Νίκη Νιώρα, καθηγήτρια Φυσικής Αγωγής με θέμα: "Ο ρόλος των Συλλόγων Ελληνικού Παραδοσιακού χορού, διάσωση, διατήρηση και διάδοση της Παράδοσης". Προβλήθηκαν ηθογραφικά και μουσικοχορευτικά αφιερώματα στη Ρούμελη, Ήπειρο, αλλά και στα άλλα διαμερίσματα της χώρας μας. Ο Όμιλος εκδίδει την εφημερίδα "η Καστριώτισσα" πολλά χρόνια που βραβεύτηκε με "ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ" από την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών. Η Άνθρωπος του Πολιτισμού και ισόβια Πρόεδρος του Ομίλου κα Πόπη Γαϊτάνη, μέλος της Ένωσης, σύζυγος του αείμνηστου και πολυβραβευμένου και από την Ένωση με Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως Γιάννη Γαϊτάνη, ποιητή, συγγραφέα και δημοσιογράφου, εκδότη της εφημερίδας "Τα Νέα της Ρούμελης", έχει άμεσους συνεργάτες στον Όμιλο τις κόρες της, Μάρω και Κατερίνα. Να έχουν υγεία και να τα χιλιάσει ο Όμιλος. ***Λ.Β.Τ.***

Η χοροδιδάσκαλος Μάρω Γαϊτάνη με τη μητέρα της Πόπη Γαϊτάνη, Πρόεδρος του Ομίλου.

Λευτέρης Β. Τζόκας

ΟΝΕΙΡΟ ΕΙΣΑΙ...

Να το πιστέψω δεν μπορώ, πως πέρασε η ζωή,
τότε που σε πρωτογνώρισα έγινε φθονερός ο χρόνος,
είμαστε πιο νέοι, αλλά γίναμε, πιο λαμπεροί,
στη θύμηση σε έφερα, κανείς δεν είναι μόνος...

Εγώ σαν Άγιο Φυλακτό στα βάθη της ψυχής,
σε έκρυψα κι ας πόνεσα, σε αγαπώ σαν τότες
και νιώθω, σ' έχω δίπλα μου, δεν υπάρχει κανείς,
όταν θυμάμαι Αγάπη μου, να 'σαι πρώτη απ' τις πρώτες.

Είμαστε μες την άβυσσο που λέγεται ζωή.
Εσύ για μένα είσαι μι' ανάσα και ηλιαχτίδα,
κρυφή μου η παρηγοριά, ρόδο που το πρωί ανθεί
και γαληνεύει η ψυχή μετά απ' την καταιγίδα.

Αηδόνι είσαι της ρεματιάς με τη γλυκιά φωνή,
όλος ο κόσμος μου χαμογελά απ' τη δική σου αξία,
που σε προσέχω στην αυλή, να 'σαι πάντα αγνή,
γιατί έχεις μέσα σου βαθιά, περίεργη μαγεία!

ΚΡΙΝΑΚΙ

Φτωχό κρινάκι φύτρωσε δειλά μες στο χειμώνα,
χαρούμενο και γελαστό κοντά στην ανεμώνα·
μας έφερε την Άνοιξη ή μας γελούν τα μάτια,
που δάκρυσαν μες στο χιονιά με την καρδιά κομμάτια;

Σ' ΑΓΑΠΩ

Η βραδιά προχωρεί χαρωπά και με κέφι
και φευγάτα τραγούδια με λόγια σκορπώ,
το κορμί λαχταρώ, που μεθάει και γνέφει,
με σκοπό να χαρείς, θα σου πω, σ' αγαπώ!...

ΕΚΔΟΧΕΣ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΧΕΣ

Γιάννης Πανούσης
τ. Υπουργός

Τους αγαπάς και τους σέβεσαι
Τους σέβεσαι, αλλά δεν τους αγαπάς
Ούτε τους σέβεσαι, ούτε τους αγαπάς
ούτε τελικά τους πιστεύεις.
Τρεις εκδοχές σχέσεων πολίτη-πολιτικού
Ποιος τις διαμορφώνει;
Μάλλον και οι δυο πλευρές
Με τη φιλοσοφία, τη νοοτροπία, την πρακτική τους.
Μόνο που ο πολιτικός είναι αυτός
που χαράζει το δρόμο και προχωράει πρώτος.
Οι λάθος κινήσεις και οι λάθος εκτιμήσεις
«πληρώνονται» με την αποδοκιμασία
πρωτίστως των «δικών σου».
Εκπτώσεις δεν χωρούν
Αν τα λάθη δεν είχαν τίμημα,
προσωπικό και συλλογικό,
τότε η Δημοκρατία θα ήταν ανεύθυνη
και η αντίσταση των πολιτών
εξαρχής νομιμοποιημένη.

Άτιτλο

Γιάννης Κ. Τσώλης

Και πού δεν την ταξιδέψαμε
τη μεγάλη μας αγάπη;
Σε ξέρες, θάλασσες,
φεγγάρια κι ουρανούς.
Σ' ονειρεμένα όνειρα
την περπατήσαμε
κι όμως τη ζωή
δεν την κερδίσαμε,
μας νίκησε ο θάνατος.
Μικρό το πέρασμά μας
κι απ' το διάβα μας,
τίποτε άλλο,
δεν θέλαμε να μείνει,
παρά μονάχα η αγάπη μας
για να θυμίζει στους περαστικούς
πως δυο συνοδοιπόροι της
καλοί και ορκισμένοι,
αναπαύονται αξέχαστοι
στην κλίνη του θανάτου.

Επιθυμίες...

Ευθυμιοπούλου Αγάπη

Ποθώ να νιώσω των σταγόνων το ρυθμό
σαν πέφτουν πάνω στο στρωμένο χιόνι
και του βοριά τον παγωμένο βρυχηθμό
που βράχια με αλάτι ασημώνει.

Ποθώ σ' ομίχλη φθινοπώρου να χωθώ,
αγγέλων ν' ακούσω μελωδία
και στ' όνειρο μου καρτερώ σαν κοιμηθώ,
να μπω στων αηδονιών τη χορωδία.

Ποθώ να νιώσω γύρω μου την αγκαλιά
εκείνων που μιλούν με τη σιωπή τους
των τριζονιών ξανά ν' ακούσω τη λαλιά
να περπατήσω στη νυχτιά μαζί τους.

Απ' τα λουλούδια να ρουφήξω το χυμό
να δω την πλάση σαν θα 'ρθει το δείλι
μα να περάσω πιο πολύ επιθυμώ
του τόξου του ουράνιου την πύλη.

Διαδρομές

Παναγιώτα Γετίμη

Στου χρόνου την διαδρομή
περπάτησα....
Ένα ταξίδι ζωής,
ακολούθησα....
Κάθε πρόκληση της,
λάτρεψα....
Με τράβηξαν οι σιωπές,
ξεχάστηκα....
Τον ψίθυρο του ανέμου,
ένιωσα....
Σταυροδρόμια, επιλογές,
ξεχώρισα....
Ένα φώς, μια ηλιαχτίδα,
αγνάντευα....
Σε ξέφωτα φωτεινά,
οδηγήθηκα...
Αγνή καρδιά,
τα πάντα....
Σου χάρισα!

Γιασεμί

Σαν είδα μέρα λαμπερή,
η διάδουστη μαδεία,
πήδα έμεινε στην έξοχή!
δια σένανε λατρεία.

Τ'όμορφο νάβρω διασεμί δια να σου τα χαρίσω
δυο ιά να κάνω τη στιγμή η καρδιά μου να χαρτήσω,
να δω να λάμπει η μορφή νάσαι σε ευθυμία
γι ότι κανό σ'απασχολεί! να ζήσει με τη μία.

Γιατί, εσύ μάθε καλή πρέπει πάντα να χαίρεις
χαρούμενη νάχεις ζωή γι να μην υποφέρεις,
η κίνηση μου ναι! Αυτή πιστεύω σ'έχει αδδιξει
Αδάδιασε καρδιά-ψυχή ω! σ'έχει καταπιξει.

Σε μένα έχει χαραχτεί — στα μέσα μου θα μείνει
σε σε κοντά θα γ' οδηγεί η αγαπημένη μου θα γίνει,
να σε φροντίζω εγώ εσεί... μαζί να σε προσέχω
νάσαι για σύ ναι! διασεμί! στο πλάϊ μου να σ'έχω.

Ως εξέχωρη μοναδική,
να λέω είσαι η μία,
στον έρωτα φαντασική!
σ'όλα σου παιδαγία. —

Λάμης Χαντζής:
"ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ"

“Κοίταξε όμορφη που είναι η Αθήνα”

Πρεσβυτέρα Σοφία Κουρσάρη

Είχα ονειρευτεί τούτη την πόλη
κι ήθελα να ‘ρθω από κοντά, για να τη δω
στ’ αλήθεια είναι των Θεών και των
Σοφών η πόλη!!!
Της μπουκαμβίλιας, της ελιάς, των γιασεμιών.

Κοίταξε όμορφη που είναι η Αθήνα!!!
Μοιάζει να είναι ο Παράδεισος στη γη!!!
Κι εγώ μαζί σου θέλω να ‘μαι μέρα νύχτα,
να περπατάμε στον Παράδεισο μαζί.

Θησείο, Πλάκα κι η οδός Ανδριανού,
όλη τη μέρα αγκαλιά θα τριγυρνάμε,
μια περιπλάνηση σ’ αυλές μες τους κισσούς
κι ως την Ακρόπολη, μες στα στενά καντάδες.

Κοίταξε όμορφη που είναι η Αθήνα!!!
Μοιάζει να είναι ο Παράδεισος στη γη!!!
Μικρές ταβέρνες που μυρίζουνε ρετσίνα
και οι κιθάρες τραγουδούν ως το πρωί...

ΣΠΑΣΕ ΤΑ ΔΕΣΜΑ

Βαλεντίνα Μπατσάλ

Η μορφή σου σαϊτεύει
την αγάπη μας
στην παραφροσύνη του έρωτα
και οι παλιές φωτογραφίες,
γίνονται βέλη και συρματόπλεγμα,
να μη μπορώ να ξεφύγω,
από τη ζωή σου που θέλω,
νάμαι δίπλα σου κάθε στιγμή.

Κρυφοσμίγουμε κι ειρωνευόμαστε
τ’ ανεξήγητο φως των ματιών
στ’ αδράχτι του χρόνου.

Το μπούλινγκ και το θαύμα

Το «μπούλινγκ» και το «θαύμα» που βίωσα ως νεόφερτος «παλιοελλαδίτης» και «χαμουντζής» μαθητής σε Δημοτικό Σχολείο της Θεσσαλονίκης (1948).

Κλεομένης Σ. Κουτσούκης
Ομότιμος Καθηγητής Παντείου

29 Ιουνίου 1948! Η φιλόστοργη, φιλάνθρωπη και χριστιανική Θεσσαλονίκη έπλεε στη γαλανόλευκη. Ήταν η μέρα των ισαποστόλων Πέτρου και Παύλου και όλη η πόλη γιόρταζε την ονομαστική εορτή του βασιλιά Παύλου. Η Θεσσαλονίκη φυσικά δεν έλειπε από τις εκδηλώσεις της χαρμόσυνης αυτής ημέρας.

«Τύχη αγαθή», ξημερώνοντας το πρωί της άγιας μέρας, η Μητέρα μου κι εγώ, το μικρότερο από τα πέντε παιδιά της οικογένειας, καταπλεύσαμε ατμοπλοϊκώς στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης για να συναντήσουμε και τα άλλα μου αδέλφια. Ο λόγος που τα άλλα παιδιά ζούσαν εκεί, ήταν γιατί στην πόλη αυτή ο πατέρας μας είχε βάλει ρίζες, διωγμένος από τους Τούρκους, μετά την Μικρασιατική καταστροφή εγκαταλείποντας στην Κωνσταντινούπολη ό,τι είχε και δεν είχε αφού ζούσε εκεί από μικρό παιδί.

Η μητέρα μου κι εγώ, που είχαμε μείνει μόνοι στο χωριό, λίγο έξω από το Καρπενήσι, αναγκαστήκαμε να το εγκαταλείψουμε ως «ανταρτόπληκτοι», λόγω του αδελφοκτόνου εμφυλίου πολέμου (1946-49). Σκαρφαλωμένοι πάνω σε ένα παλιό φορτηγό, μετά από πολλές περιπέτειες πήραμε το δρόμο της φυγής. Χάρη στην ασφάλεια που παρέσχε τότε ο εθνικός στρατός ανεβήκαμε τις επικίνδυνες στροφές του Μπράλλου της Φθιωτιδοφωκίδας για να φθάσουμε στον Πειραιά.

Με τις φροντίδες συγγενών, μόλις βράδιασε επιβιβασθήκαμε σε ένα βαπόρι και από το Λιμάνι του Πειραιά για το ολονύκτιο ταξίδι μας στη Θεσσαλονίκη. Ενώ η Μητέρα μου κοιμόταν στην καμπίνα, εγώ αλώνιζα όλη νύχτα στο κατάστρωμα απολαμβάνοντας το ονειρεμένο πρώτο αυτό ταξίδι της ζωής μου.

Με το χάραμα του Ήλιου καταπλεύσαμε στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Μόλις αγκυροβόλησε το πλοίο και κατεβήκαμε, να σου ο Αλέκος, ο αδελφός μου 4-5 χρόνια μεγαλύτερος μου, μας αγκάλιασε και τους δυο μας μέσα από δάκρυα χαράς. Μετά από τα πρώτα συγκινητικά καλωσορίσματα από συγγενείς και συμπατριώτες, τα αδέλφια μου ενοικίασαν στην οδό Σοφοκλέους 25 έναν ξεχωριστό οικίσκο μέσα στο ευρύτερο οικόπεδο, όπου δέσποζε μια διώροφη κατοικία. Στον επάνω όροφο κατοικούσε η οικογένεια του ιδιοκτήτη (Ευαγγελίδη) και στον κάτω υπήρχαν 3-4 διαμερίσματα που έμεναν διάφορες οικογένειες με τις οποίες αναπτύξαμε αμέσως φιλίες. Ιδιαίτερα, κάθε απόγευμα σχεδόν, η μητέρα μου και οι διάφορες γιαγιάδες πρόσφυγες από τη Μ. Ασία αντάμωναν, έπιναν καφέ και έλεγαν η κάθε μια την δική της ιστορία της προσφυγιάς. Εμένα, το 10χρονο αγόρι, με έβλεπαν με συμπά-

θεια, καθώς χαριεντιζόμουν και έπαιζα με τα γατάκια της αυλής.

Μια μέρα, μια απ' αυτές τις γιαγιές παρατήρησε ότι τα χέρια μου, στις παλάμες, ήταν γεμάτα από τις λεγόμενες «βερβερίτσες», που ήταν σαν μικρές - μικρές ελιές. Τότε μια πολύπειρη γιαγιά μου λέει: «Παιδί μου, για να φύγουν αυτά τα σπυράκια από τα χέρια σου, θα πρέπει να πας τρεις συνεχόμενες Κυριακές στην εκκλησία για να προσευχηθείς. Τη στιγμή που θα περνούν τα «Άγια Μυστήρια» θα γονατίσεις και εσύ, όπως όλοι οι άλλοι και θα λες: «Θεέ μου πάρε μου αυτά τα σπυράκια από τα χέρια μου»». Γεμάτος περιέργεια άρχισα να μετρώ τις Κυριακές. Γονάτιζα και εγώ όπως και οι άλλοι στα κρύα μάρμαρα του Αγ. Δημητρίου που εκκλησιαζόμουν. Θυμάμαι τις δυο Κυριακές που προσευχήθηκα αλλά και την Τρίτη Κυριακή, όπου χωρίς να το καταλάβω οι «βερβερίτσες» είχαν φύγει. Έμεινα έκθαμβος. Το θαύμα είχε συντελεστεί.

Με το τέλος του καλοκαιριού, μόλις ήλθε ο Σεπτέμβριος, με τις παραινέσεις και οδηγίες των μεγαλύτερων αδελφών μου, με πήρε η Μητέρα μου για να πάμε να με γράψει στο Δημοτικό Σχολείο. Το πιο κοντινό σχολείο ήταν αυτό στην οδό Κασσάνδρου 72, δίπλα στο υδραγωγείο λίγο πιο πάνω από την εκκλησία του Αγίου Δημητρίου και πιο κάτω από την άλλη κοντινή εκκλησία του Προφήτη Ηλία, στην αρχή της οδού Αθηνάς, απ' όπου άρχιζε το «Κουλέ Καφέ» της άνω Πόλης. Το σχολείο αυτό στεγαζόταν σε ένα πελώριο εντυπωσιακό κτίριο, με δύο ορόφους. Στον πρώτο όροφο βρισκόταν το 16ο Δημοτικό Σχολείο, όπου έκανα την εγγραφή μου και στον 2ο όροφο το 5ο Δημοτικό Σχολείο.

Όταν πήγαμε με τη μητέρα μου για την εγγραφή, της λέει ο Διευθυντής του Σχολείου: «Κυρία μου δώστε μου το ενδεικτικό του παιδιού από την προηγούμενη τάξη». Η Μητέρα μου του απαντάει ότι στο χωριό μας είχαμε ανταρτοπόλεμο και το σχολείο άλλοτε είχε δάσκαλο και λειτουργούσε και άλλοτε όχι. Τότε λέει ο Διευθυντής: «Για να κατατάξω το παιδί σε κάποια τάξη πρέπει ο μόνος τρόπος είναι να του κάνω ερωτήσεις και από τις απαντήσεις του θα καταλάβω το επίπεδο των γνώσεων του». Θυμάμαι μου έκανε διάφορες ερωτήσεις ιστορίας, όπως για το 1821, γεωγραφίας, πρωτεύουσες νομών, βουνά, ποτάμια κ.τ.λ. Αποφάσισε να με γράψει στη Δ' τάξη του Δημοτικού Σχολείου.

Μετά από λίγες μέρες που άρχισαν τα μαθήματα και πήγα στην τάξη μου, η δασκάλα μου, η νεαρή Σοφία Παπαδοπούλου, με παρουσίασε στην τάξη λέγοντας: «Παιδιά μου, από σήμερα θα έχετε συμμαθητή σας τον Κλεομένη, που είναι ορφανός πατρός και ανταρτόπληκτος από το Καρπενήσι. Από σήμερα θα είναι κι αυτός επιμελητής με τη Σουμέλα Καρνεμίδου. Επειδή ήμουν ψηλός με έβαλε να κάθομαι στο τελευταίο θρανίο με τα ψηλότερα παιδιά.

Όταν χτύπησε αργότερα το κουδούνι για διάλειμμα και βγήκαμε από την αίθουσα, στο διάδρομο με περικύκλωσαν τέσσερις-πέντε συμμαθητές μου κι άρχισαν να με χτυπάνε με γροθιές και κλωτσιές φωνάζοντας: «Βρε Παλιολλαδίτη, χαμουτζή, εδώ θα πεθάνεις...» Αντέδρασα και εγώ μόνος μου, αμυνόμενος

όπως μπορούσα, με χέρια και με πόδια... Αυτό βέβαια με συντάραξε και με προβλημάτισε. Όμως, μετά από λίγες μέρες τα παιδιά αυτά έγιναν οι καλύτεροι φίλοι μου και πηγαίναμε μαζί στα γήπεδα του ΠΑΟΚ, του Ηρακλή και του Άρη στην Τούμπα. Τρυπώναμε από δω και από κει προσπαθώντας να μπούμε μέσα λαθραία. Τα ονόματά τους μου έχουν μείνει αξέχαστα όπως ο Βαρβαλιός, ο Βαρδάκας, ο Δρούτσας, ο Δημητρέλιας, με τους οποίους διατηρούσα φιλίες κι όταν έφυγα από τη Θεσσαλονίκη.

Ας σημειωθεί ότι επειδή έγραφα καλές εκθέσεις στην έκτη τάξη, ο δάσκαλος μας, Σαμαρτζίδης, με έβαλε αρχηγό της ομάδας που γράφαμε, δηλ. τις εκθέσεις. Από τους άλλους δασκάλους θυμάμαι, στην Ε' τάξη την αείμνηστη Γεωργία Παπαδοπούλου, η οποία με δάκρυα στα μάτια της μας αφηγείτο τις αναμνήσεις της, ως μικρή κοπέλα, από την Απελευθέρωση της Θεσσαλονίκης το 1912-13). Επίσης αξέχαστες είναι και πολλές άλλες ευχάριστες στιγμές όπως ο έπαινος επιμέλειας και ήθους από το Υπ. Παιδείας (Υπουργός Φραγκίστας) στα Γυμνασιακά μου χρόνια (1952) κ.ά.

Τη σύντομη αυτή παρένθεση της παιδικής μου ζωής θα την κλείσει μια ευαίσθητη και νοσταλγική εμπειρία στο σπίτι μας στη Θεσσαλονίκη. Ως μικρός, μαθημένος με τα ζώα του σπιτιού στο χωριό, συμπαθούσα ένα γατάκι και βλέποντας την αδιαφορία των μεγάλων περιοίκων για τη μικρή αυτή ύπαρξη άρχισα κρυφά να την ταΐζω με ό,τι μπορούσα. Οι γειτόνισσες το παρατήρησαν και το επισήμαναν και στη μητέρα μου που και αυτή δεν πολυσυμπαθούσε τις γάτες. Για χάρη μου όμως άφησαν την μικρή γατούλα να γίνει η δική μου «μπέμπα». Η «μπέμπα» είχε πάρει θάρρος κι ερχόταν στο κρεβάτι μου και κοιμόταν μαζί μου ή ανέβαινε στο γραφείο μου που διάβαζα και κοιμόταν ροχαλίζοντας. Αυτή η μπέμπα ήταν το πιο αξιαγάπητο πλάσμα που άφηνα πίσω μου όταν έφυγα για την Αθήνα, που με αποχαιρέτησε νιαουρίζοντας (1955). Αλλ' όταν δύο χρόνια αργότερα επισκέφτηκα ξανά το παλιό μου σπίτι στη Θεσσαλονίκη, ήταν η μόνη που με καλωσόρισε. Έτρεξε κοντά μου και τριβόταν στα πόδια μου. Χωρίς να το καταλάβω τα μάτια μου γέμισαν δάκρυα! ■

ΣΕ ΠΕΡΙΜΕΝΑ

Γιάννης Γαβαλάς

Για ώρες σε περίμενα
στα κρύα του χειμώνα
με τα μαλλιά σου ξέπλεχα
το δειλινό να 'ρθεις
αργοπορούσες, ψάχνοντας
να βρεις την ευκαιρία,
μα ο λάβρος πόθος σ' έφερνε
κοντά μου να βρεθείς.

Και τώρα που άλλο δε ζητώ
τις νύχτες του χειμώνα,
σαν μακρινή, θολή, θαμπή
δίπλα σου να βρεθώ,
δυσπρόσιτες κι αλαργινές
πάγωσαν οι ελπίδες,
τόσο πολύ που για τους δυο
δεν έχει χειμαδιό!

«Ημερολόγιο» σπουδής

Ιφιγένεια Καλιακάτσου

Δέκα έξι (16) Ιανουαρίου 2024

Δέκα έξι (16) Ιανουαρίου 1974

Κόρη μου, ήρθες σαν την ανοιγμένη μυγδαλιά μέσα στο ξεροβόρι. Όταν σε κράτησα αγκαλιά, άλλαξε η ζωή μου. Το ροζ προσωπάκι σου ήταν σαν τριαντάφυλλο. Τα καστανά μαλλάκια σου, τα πράσινα μάτια σου, ήσουν ένα λουλούδι. Θείο δώρο όπως ζήτησα απ'το Θεό. Ευχαριστώ το σύμπαν για τη ζωή σου.

Σήμερα πέρασαν πενήντα χρόνια. Σε βλέπω καταξιωμένη και αγαπητή να τρέχεις πάνω κάτω. Να συμπαραστέκεσαι τους ανθρώπους, τα ζώα, τα φυτά. Σε άφησα στη ζωή εσύ να με ορίσεις. Εύχομαι να έχεις υγεία, χαρά και τύχη στην καινούρια χρονιά.

17 Ιανουαρίου

Του Αγίου Αντωνίου σήμερα, χειμώνας με ήλιο. Είναι ευχάριστο που μπορώ να μετρώ εβδομήντα έξι χειμώνες με ήλιο ή χωρίς ήλιο, με βροχή ή καταιγίδες. Ανοιξες, καλοκαίρια όμορφα στη θάλασσα με την ασφάλεια της παιδικής ζωής, όσο χρειαζόταν για να γίνουμε άνθρωποι μέσα στην απανθρωπιά.

18 Ιανουαρίου

Ο ήλιος δυνατός σαν καλωσόρισμα Ανοιξης. Ένιωσα αρκούδα με αλυσίδα στο λαιμό! Κάνω μια ανακωχή με τον εαυτό μου και ξεκουμπώνω τον πύρρο απ'το κούμπωμα. Ο ήλιος του χειμώνα που μας ξεγελά και ο χρόνος που χάνουμε πολύτιμος. Φεύγω στη γέφυρα του Παραλίμνιου, θέλω να δω το νερό από κοντά... Το νερό ήρεμο γενικά, αλλά σε κάποια σημεία έπεφτε με διαφορετικό ήχο. Ερευνητές επιστήμονες λένε ότι πλησιάζει ο καιρός που το νερό θα δώσει πληροφορίες για την ιστορία του κόσμου.

19 Ιανουαρίου

Δεν κοιμήθηκα καλά. Ξύπνησα αργά, αλλά ο ήλιος, η ζέστη που πλησίαζε μεσημέρι, με βοήθησαν να επισκεφτώ το Παραλίμνιο. Από μακρυά με είδαν οι χήνες και έτρεχαν με ανοιχτά φτερά... Πόση χαρά μας έδωσαν αυτά τα φτερωτά πλάσματα και δεν πήρα μαζί μου το αγαπημένο τους ψωμί. Με κοίταζαν στα μάτια λυπημένες, έβαλαν το κεφάλι κάτω σαν ντροπιασμένες και δεν ήξερα πού να κρυφτώ απ'τις φίλες μου χήνες. Μου έδωσαν ένα μάθημα πολύτιμο. Οι φίλοι χρειάζονται και έμπρακτα την αγάπη μας.

20 Ιανουαρίου

Σήμερα καιρός βροχερός. Δεν βγαίνω έξω, φοβάμαι να μην γλιστρήσω, η ισορροπία μου καθημερινά ελαττώνεται. Δεν θέλω τηλεόραση, δεν θέλω μουσική, απλά κοιτώ τη ζωή μέσα από έναν καθρέφτη. «Αγάπα τον εαυτό σου όπως είσαι» λέει η Ντρου Μπάριμορ.

21 Ιανουαρίου

Κυριακή, ημέρα ήλιου για κάποιους. Για άλλους που δεν ξέρουν πού να κρυφτούν από το κρύο της ψυχής τους σαν τον κρύο καιρό. Νομίζουν ότι ζεσταίνονται από το γεμάτο τζάκι φωτιά, κατά βάθος καίγονται τα σωθικά τους απ'την αγωνία της καινούριας νομο-αποστολής τους.

22 Ιανουαρίου

Όλη μέρα στο κρεβάτι. Διάβαζα ποιήματα του Μιχάλη Γκανά. Έχει η κόρη μου, Χάρις, βιβλία με ποιήματά του. Απλά και άμεσα γραμμένα σε γεμίζουν συναισθήματα.

Οι γάτες μας βρίσκονται σε ερωτικό ντελίριο, τρέχουν πάνω κάτω και προσπερνούν το φαγητό. Σε τρεις μήνες θα έχουμε γατάκια, όσοι πιστοί προσέλθετε να πάρετε σειρά... ■

ΔΕΝ ΦΟΒΑΜΑΙ

Χρήστος Ν. Καραγκούνης

Με κρύο, ζέστη ή παγωνιά, με χιόνια ή με χαλάζι
ο πονεμένος άνθρωπος, όλο φαρμάκια βγάζει

Η κάθε ημέρα που περνά, το σώμα μου βαραίνει
δεν ξέρω εγώ στο μέλλον μου, το τι με περιμένει

Ότι τραβάω στη ζωή, στη μοίρα είναι γραμμένα
και κάθε ημέρα στέκομαι, σε κάρβουνα αναμμένα

Τη νύχτα νοιώθω μια χαρά, μα την ημέρα πόνο
συχνά στις πλάτες κουβαλώ, τα βάσανα μου μόνο

Δεν σκύβω το κεφάλι μου, όπως το κάνουν άλλοι
να μην με δουν οι φίλοι μου, μες το κακό μου χάλι

Και να πονάω δυνατά, δάκρυ ποτέ δεν βγάζω
κλείνω τα χείλη μου σφιχτά, να μην αναστενάζω

Σε κάθε μου κακοτοπιά, δεν σκύβω το κεφάλι
στηρίζομαι στα πόδια μου, να σηκωθώ κι πάλι

Πολλές φορές το έχω πει, το χάρο δεν φοβάμαι
ίσως στην άλλη τη ζωή, μπορεί να μην πονάμε

Όλοι διαβάτες είμαστε, μες στον απάνω κόσμο
δεν ξερω εάν εκεί ψηλά, θα ξαναβρώ το φως μου

Ο άνδρας ο υπερήφανος, όσο και να πονέσει
δεν την αφήνει χαμηλά, τη θέση του να πέσει

ΑΘΗΝΑ 26-02-2022

Η ΕΠΙΚΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΗ ΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΣΟΥΛΙΩΤΩΝ Η ΙΔΡΥΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ «ΣΟΥΛΙ» ΣΕ ΑΛΛΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΜΑΣ

Λευτέρης Β. Τζόκας

Τον Δεκέμβριο του 1803 έκλεισε η αυλαία του Σουλιώτικου έπους, με το οποίο αποτιμήθηκε η ζωή και η φυλετική αρετή ύστερα από πανωλεθρία στο Κούγκι του Σουλίου με την ανατίναξη του μπαρουτιού, απ΄τον καλόγερο Σαμουήλ στο εκκλησάκι της Αγίας Παρασκευής. Έτσι από το φως αυτό γέμισε η Ελλάδα άστρα!

Οι Σουλιώτες έφυγαν για τα όρη του Ζαλόγγου κι εκεί οι γυναίκες χόρεψαν το «χορό του Ζαλόγγου» με τις γνωστές απώλειες. Επίσης στο Βουργαρέλι της Άρτας κι έδωσαν τη μάχη του Σέλτσου στα νερά του Αχελώου. Άλλοι τράβηξαν για την Πάργα κι εκείθε στην Κέρκυρα. Δείγματα αυτοθυσίας για την ελευθερία και διδάγματα ιστορίας έδωσαν οι γυναίκες του Σουλίου με τη Δέσπω Μπότσαρη και τις νύφες της στη Ρηνιάσα. Επανήλθαν ορισμένοι Σουλιώτες στις 28 Ιουλίου 1822 για να συνθηκολογήσουν με τους Τούρκους και να εγκατασταθούν.

Στις 2 Σεπτεμβρίου 1822 ύστερα από την ατυχή αυτή διαπραγμάτευση με αυτούς, εγκατέλειψαν οριστικά τα βράχια του Σουλίου, αλλά όχι και τον αγώνα για την ελευθερία. Κατέβηκαν στη μαχόμενη Ελλάδα, ιδιαίτερα στο Μεσολόγγι, που ήταν εκεί στη 2η πολιορκία ως την ηρωική έξοδο. Οι Σουλιώτες που επέζησαν δεν επέστρεψαν στο Σούλι. Διασκορπίστηκαν σε διάφορα μέρη της απελευθερωμένης, αλλά και υπόδουλης Ελλάδας. από τα αρχικά χωριά του Σουλίου σώζεται μόνο η Σαμονίβα, αλλά δεν έχουν σχέση με τους Σουλιώτες. Αυτοί ανέβηκαν από τα χωριά του κάμπου Φαναρίου, της Παραμυθιάς κ.ά.

«ΑΝΑΓΝΩΡΙΖΟΥΣΑ η πατρίδα, τα δίκαια των γενναίων τούτων της πατρίδας προμάχων, δια τας εξ' αρχής θυσίας και στρατιωτικάς υπηρεσίας προς την πατρίδα, εις τας οποίας ανέλαβεν υποχρεώσεις το Έθνος, δια των ψηφισμάτων της εν Τροιζήνι Συνελεύσεως, ψήφισε να δοθεί τόπος δωρεάν εις κατοικίαν των οικογενειών των αυτοχθόνων Σουλιωτών εκ των εθνικών οικοπέδων κατά την Ναύπακτο, το Βραχώρι και αλλού, όπου θέλουσι αποκατασταθεί (Ναύπλιο 14/1/1932)».

Οι Σουλιώτες από τις νέες τους πατρίδες εξακολουθούσαν με πολυσήμαντες εθνικές και ηθικές πράξεις, ν' αναδείχνουν ότι η ζωή τους – οπουδήποτε κι αν βρίσκονταν – δεν υπήρξε η φλόγα ενός ή περισσοτέρων ανθρώπων, αλλά η φλόγα ενός ολάκερου λαού!. . .

ΤΑ ΣΟΥΛΙΩΤΟΧΩΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑ

ΣΟΥΛΙ, το πολεοδομικό συγκρότημα που εκτείνεται στο Δήμο Αγ. Δημητρίου-Αττικής, στα όρια με τον Άλιμο. Ανάμεσα στη συνοικία Εθνικής Αντιστάσεως και

στη Λεωφόρο Βουλιαγμένης και περιλαμβάνει την πλατεία Ζαλόγγου.

ΣΟΥΛΙ, **Άνω (**Δήμος Μαραθώνα) κάτοικοι 188 (2001) υψόμετρο 180 μέτρα. **ΣΟΥΛΙ**, **Κάτω** (Δήμος Μαραθώνα) κάτοικοι 1.447 (2001) υψόμετρο 20 μέτρα.

ΣΟΥΛΙ, **Μικρό** (Ν. Σερρών) Δήμου Αμφίπολης, κάτοικοι 550 (2001), νοτιοανατολικά στη Ν. Ζίχνη, υψόμετρο 300μέτρα.

ΣΟΥΛΙ, **Νέο** (Ν. Σερρών) Δήμου Εμμανουήλ Παππά κάτοικοι 2539 (2001), 9 χλμ. Από Σέρρες σε υψόμετρο 160 μέτρων.

ΣΟΥΛΙ, **Νέο (**Ν. Αχαΐας) Δήμου **Π**ατρέων, κάτοικοι 655 (2001), 11 χλμ. Από Πάτρα, υψόμετρο 275 μέτρα.

ΣΟΥΛΙ, (Ν. Αρκαδίας) Δήμου Μεγαλόπολης, κάτοικοι 61 (2001), υψομ. 580 μέτρα.

ΣΟΥΛΙ, (Ν. Ηλείας) Δήμου Ήλιδας, κάτοικοι 42 (2001), υψόμετρο 100 μέτρα.

ΣΟΥΛΙ (Ν. Κορινθίας) Δήμου Σικιώνων, κάτοικοι530 (2001), υψ. 620 μέτρα.

ΣΟΥΛΙ (Ν. Λακωνίας) Δήμου Ευρώτα., κάτοικοι 91 (2001), υψ. 35 μέτρα.

ΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟ (Ν. Ιωαννίνων) Δήμου Ζίτσας, κάτοικοι 71 (2001) υψ. 260 μέτρα.

ΣΟΥΛΟΠΟΥΛΟ, Μικρό (Ν. Ιωαννίνων) Δήμου Ζίτσας, κάτοικοι 34 (2001) υψ. 220 μέτρα.

ΑΠΟ ΤΑ ΠΡΟΓΟΝΙΚΑ χώματα και βράχια του Σουλίου ρίζωσαν στην καινούργια πατρίδα που δημιούργησαν σε άλλα ελληνικά μέρη. Ο πόνος τους έβρισκε τη λύτρωση, καθώς ξεπερνώντας κάθε ανεδαφικό ρομαντισμό, ένοιωθαν στη νέα γη μιαν αγάπη που μεταβάλλονταν σε μυστική λειτουργία, με την οποία προετοιμάζονταν η ηθική και πνευματική ανάταση και λυτρωμός τους, σ' αυτούς και τις επόμενες γενιές των Σουλιωτών. ■

Τοιχογραφία

Γιώγια Σιώκου

Στην Γεωργία Τσιβουράκη

Για της πατρίδας μου τους ήρωες μιλώ,
στη Σαλαμίνα, στον Μαραθώνα,
στις Θερμοπύλες,
στα Ψαρά, στη Χίο, στο Αρκάδι
στην Αγία Λαύρα,
στη Μακεδονία, στην Ήπειρο,
στην Τριπολιτσά,
στον Μοριά,
στην Κάνδανο και Βιάννο.

Μιλώ για τους αφανείς ήρωες
των υψίπεδων της ανθρωπιάς,
στη Σάμο, στη Χίο, στη Λέσβο
και στην Κω,
που με απαράμιλλο μεγαλείο
σώζουν ανθρώπους που δεν γνώριζαν,
ούτε ποτέ θα γνωρίσουν,
καθώς εκείνοι βαδίζουν απελπισμένα
γύρω από την τροχιά της γης,
κουβαλώντας ένα νταμάρι πέτρες
απόγνωσης και τρόμου.

Χαράζει...

Γιάννης Τσούτσιας

Το φως, σε άρωμα σκιών, το σκοτάδι τυλίγει.
Τα χρώματα ανάβει κι η πόρτα το κλειδί περιμενει.

Νύχτας Σίβυλλα γυμνή πανίδας δρόμων,
λίκνο ραμμένης μοναξιάς πικρής κυψέλης.
Ικέτη φλόγας τρόπαια παγίδων δίψας,
βουβή ίριδα αυγής λειψών αχτίδων.

Μια καλημέρα, νοικιασμένης ανάσας ήχος,
θηρεμένη ελπίδα, στον ήλιο ακροβατεί.

Γράφω...

Σε φυλακή εικόνων,
διπλών το χρόνο.
Με την άδεια πένας,
χειρουργώ τη σιωπή.

Κάθαρση

Μαίρη Τσούτσια

Αποκυήματα της φαντασίας μας ήμασταν.
Σε βάθρο ανεβασμένοι
από χέρι χαμένοι
αναμμένα σπίρτα
σε άδειο πακέτο τσιγάρων ταγμένοι.

Πολλή κακία
χωρίς αιτία.
Αιδώς καμμία.
Δίχως λόγο κι αφορμή.

Εικόνα κρύα
ζεστά μνημεία.
Στο τέλος όλα
έμοιαζαν με νέα αρχή.

Καθιδρύω

Γνώριμες μνήμες
στο νου εισβάλλουν.

Λεβάντα κι αγιόκλημα
αλλοτινές ευωδιές.

Αέρας γιομάτος
θαλασσινή αλμύρα.

Τρελός χορός
μελισσιού βούισμα.

Βουτιά στο φως·
ανάπαυλα δεν έχουν.

Αέναη έλξη

Άρης Γ. Χαραλαμπάκης

Στην κρήνη σου τη δροσερή
τον ερωτά μου λούζω
και γίνομαι παιδί μικρό
κάθε στιγμή κοντά σου,
σαν νιώθω να σε σεργιανά
η αγάπη μας που σου κεντά
με χρυσαφιές ανταύγειες
τα χείλη, τη ματιά σου.

Μια μουσική χαϊδευτική
είναι το καρδιοχτύπι σου,
παλλόμενη φεγγοβολή
η φλόγα της καρδιάς σου.
Η ομορφιά κι η χάρη σου
χορό στήνουν στο διάβα σου
και ξαγρυπνούν τον έρωτα
μέσα στην αγκαλιά σου.

Κι αν ράγισε η ανάσα μας
και βάρυνε το βήμα
είναι η αέναη έλξη μας
που όλο και ψηλώνει,
ν' αναρριχούνται απάνω της
μεστές οι αντοχές μας
και μ' αγιονέρι να μεθούν
της ειμαρμένης την ατίθαση βουλή.

Σπύρος Π. Ραδίτσας

Άνευ όρων

Έφυγες νωρίς.
Έτσι το ήθελες.
Έφυγες.
Η αφορμή σου
έμεινε αγεφύρωτη
με τη σκέψη μου.
Έφυγες.
Και τώρα, έρημος
χωρίς τις προϋποθέσεις σου,
μέλλει να ο' ερωτευτώ
άνευ όρων.
Βλέπεις η καρδιά μου
μ' αυτό τον τρόπο
έμαθε
να γεννάει τον έρωτα.

Απαλές επαφές

Χάνεται ο κόσμος
αν δεν τον αφουγκράζεσαι.
Δεν σε αισθάνεται
αν δεν τον προσέξεις.
Επιθυμεί ο κόσμος
να τον αγγίξεις με σεβασμό
με απαλές επαφές.
Να μιλάς στον κόσμο
ψιθυριστά στο αυτί
συλλαβιστά
με τόνους στις συλλαβές.
Έτσι εκείνος θα προσέξει
τη φωνή σου
κι εσύ θ' ακούσεις
τις ηχηρές του σιωπές.

Δικαίωση

Ελένη Παπαγεωργίου

Το Δίκιο, χάθηκε. Η Αδικία, κυριαρχεί.
Οι Νεκροί, πληθαίνουν.
Οι Ανθρωποι, πήραν τα εργαλεία τους,
πήραν την ανημποριά τους,
άρρωστοι, πεινασμένοι
και βγήκαν στους δρόμους.
Οι Ιερείς, φόρεσαν τα χρυσά τους άμφια,
πήραν τα θυμιατά τους και ψέλνοντας,
βγήκαν στους δρόμους.
Οι Αγιοι, δρασκέλισαν από τις εικόνες,
πήραν τα Λάβαρα και σκυθρωποί,
μπήκαν στην πορεία των Πασχόντων.
Έσκυψαν,
ο κάθε Αγιος, πήρε αγκαλιά από έναν Οδοιπόρο
και συνέχισαν τον δρόμο για τη Δικαίωση!

Πόλεμος

Νίκη Καμπόση

Μάνιασε πολύ το κακό και μες στην ορμητική
μανία του παρασύρει άμετρους εις το χαμό,
γεμάτοι οι δρόμοι θύματα κ'αίματα στον ποταμό,
για τους μάχιμους κι αμάχους, η λύρα μου θλιπτική.

Οι οβίδες πέφτουν βροχή εις την ματωμένη γη,
αναρίθμητα πτώματα στις πόλεις και στα χωριά
άπειρα και στην έρημο τα σκοτωμένα κορμιά,
συρματοπλέγματα παντού στήνονται στην έρμη γη.

Μέσα στο αίμα πνιγμένη πως να κυλήσει η ζωή,
άπειροι απ'τους αμάχους, οίμοι για την προσφυγιά
παίρνουν τον δρόμο των θρήνων με ματωμένη καρδιά,
για όσους χάνονται κρίμα, και για όσους ζουν αλί.

ΘΑΥΜΑΣΙΑ ΔΕΙΓΜΑΤΑ ΠΑΤΡΙΩΤΙΣΜΟΥ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΙΔΩΝ

Αθανάσιος Στ. Παπαθανασίου

Η αρχαία ελληνική ιστορία παρέχει θαυμάσια δείγματα πατριωτισμού Ελληνίδων, οι οποίες, εμπνεόμενες από το ευγενές και υψηλό αίσθημα του πατριωτισμού, τίμησαν και δόξασαν και την αρχαία Ελλάδα και το γυναικείο φύλο. Γυναίκες που άγγιξαν και ξεπέρασαν τον μύθο. Είναι πολλές, αναφέρονται εδώ, δειγματικά, τέσσερις: η Αθηναία Άγραυλος, η Αργεία ΤελέσιλλΑ, οι Σπαρτιάτισσες Αρχιδάμια και Κρατησίκλεια.

Η Άγραυλος

Ο ηρωικός πατριωτισμός της Αγραύλου, κόρης του Κέκροπα, του πρώτου βασιλιά των Αθηνών, ώθησε αυτήν να κατακρημνισθεί από την Ακρόπολη και να θυσιασθεί αυθορμήτως, για να νικήσουν και σωθούν οι Αθηναίοι, όταν εχθροί καταπολεμούσαν την αγαπημένη της πόλη. Σύμφωνα με την απάντηση του μαντείου, οι Αθηναίοι, ευγνωμονούντες την ευγενή βασιλοπούλα Άγραυλον, για την ηρωική της θυσία, σύστησαν έκτοτε δημόσια γιορτή, τα Αγραύλια, ανήγειραν δε προς τιμή της στην Ακρόπολη και ναόν.

Η Τελέσιλλα

Η Αργεία Τελέσιλλα, η λυρική ποιήτρια με την ευαίσθητη καρδιά και τη θερμή αγάπη προς την πατρίδα, όταν οι Αργείοι είχαν πόλεμο με τους Σπαρτιάτες, κατόρθωσε να σχηματίσει τάγμα από Αργείες γυναίκες, και επικεφαλής αυτού, συναγωνίσθηκε ανδρείως με τους συμπολίτες της, εξάπτουσα τον πατριωτισμό και τη γενναιότητα αυτών με την ποιητική της λύρα και με το παράδειγμά της.

Οι Αργείοι νίκησαν και την ηρωίδα Τελέσιλλα τίμησαν με τον στέφανο της νίκης και άγαλμα εντός του ναού της Αφροδίτης.

Η Αρχιδάμια

Όταν ο Πύρρος πολιορκούσε τη Σπάρτη και επαπειλούσε έφοδο εναντίον της (περίπου 300 π.Χ), οι γυναίκες της Σπάρτης, μόλις έμαθαν ότι η Γερουσία επρόκειτο να διασώσει αυτές στην Κρήτη, όλες με αγανάκτηση απέκρουσαν αυτή την απόφαση. Η δε Αρχιδάμια, επικεφαλής αυτών και κρατούσα ξίφος, παρουσιάστηκε ενώπιον της Γερουσίας και βεβαίωσε αυτήν, εάν η Σπάρτη πρόκειται να χαθεί, ουδεμία Σπαρτιάτις θέλει να επιζήσει. «Καλόν ταις Λάκαινες μετά ανδρών αποθανείν». Και για να δώσουν στους στρατιώτες καιρό ανάπαυσης προς ανάκτηση των δυνάμεών τους, εργάστηκαν δραστήρια αυτές όλη τη νύχτα και αποπεράτωσαν την τάφρο, την οποία είχαν αρχίσει να κατασκευάζουν οι άνδρες προς απόκρουση της αναμενόμενης εφόδου του Πύρρου. Όταν δε την αυγή η έφοδος άρχισε, οι Σπαρτιάτισσες έμειναν στη μάχη πλησίον των μαχομένων στρατιωτών, και βοηθούσαν και ενεθάρρυναν αυτούς με λόγια εμψυχωτικά: [. . .] «Γλυκύτατος θα είναι ο θάνατός σας, εάν μαχόμενοι υπέρ πατρίδος, πέσετε

στις αγκάλες των μητέρων, των γυναικών και των θυγατέρων σας».

Ο Πύρρος αποκρούστηκε και αναγκάστηκε να υποχωρήσει. Έτσι σώθηκε η Σπάρτη, χάρη στη μεγαλοψυχία και τον πατριωτισμό των γυναικών της.

Η Κρατησίκλεια

Η Κρατησίκλεια, μητέρα του βασιλιά της Σπάρτης Κλεομένη, δέχτηκε ευχαρίστως να σταλεί η ίδια και τα παιδιά του Κλεομένη όμηροι στον Πτολεμαίο της Αιγύπτου, για να υποσχεθεί αυτός βοήθεια προς τους Σπαρτιάτες, που βρισκόταν σε πόλεμο τα με την Αχαϊκή συμμαχία και τον Αντίγονο βασιλιά της Μακεδονίας.

Όταν η φιλόπατρις Σπαρτιάτισσα πληροφορήθηκε ότι ο Κλεομένης δεν τολμούσε να συμβιβασθεί με τους Αχαιούς, φοβούμενος μήπως η μητέρα του και τα παιδιά του κακοποιηθούν από τον Πτολεμαίο, έγραψε αμέσως προς τον Κλεομένη, τούτα τα αξιοθαύμαστα λόγια· «Πράξε τα πρέποντα και τα συμφέροντα στη Σπάρτη· μη καταδεχθείς ποτέ να βλαφθεί η πατρίς χάριν μιας γραίας και μερικών παιδαρίων».

Λόγια ανακόχλασμα πατριωτισμού. Τόσο θαυμάσια είναι η δύναμη του πατριωτισμού, ώστε και αυτές τις γυναίκες αναδεικνύει ανδρείες, μεγαλόψυχες και σωτήρες της πατρίδας. ■

ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΗ ΩΔΗ

Σταύρος Παπουτσής

Η πατρίδα Ήπειρος ξεγέννησε ωδές χορού,
πληθωρικές, ομαδικές που σοφά να ιστορούν
πίκρες και αγάπη, χαρά και ξενιτιά, καημούς.
Ξαφνιάζουν και καρδιές ριγούν, τους μύθους κελαηδούν.

Η πατρίδα Ήπειρος ξεγέννησε Δωδωναίο λόγο,
τη δεκάτη μούσα και οάσεις γνώσεις Αμβροσίας.
Τους ήρωες ανάπλασε στα πιο μυστικά προσήλια,
να στήνουν χορό σ΄ αλώνι Δωδωναίας οπτασίας.

Η πατρίδα Ήπειρος, γη ποιμενικών Δωριέων,
των Υάδων-Δωδωναίων νυμφών, σπορά θείου δέος
που οι φωτισμένες επτάδελφες της βροχής αστέρων
στήνουν χορούς-ωδές, σε στρωτό ρυθμό, ύφος αρχαίο.

Η πατρίδα Ήπειρος, λίκνο πρωτόγεννης πνοής,
της δωρεάς εραστές και μύστες γνώσης και προόδου,
Λίκνο ανυπότακτης μα και παθόγεννης ψυχής,
αγνής αλήθειας και καρδιάς μ΄ αδερφοσύνης χώρους.

Χαράλαμπος Κατσιμήτρος
Ο Στρατηγός, Αρχιτέκτονας του έπους του 1940

Ο Στρατηγός Χαράλαμπος Κατσιμήτρος ήταν ένας από τους βασικούς συντελεστές της νίκης των Ελλήνων σε βάρος των Ιταλών στα βουνά της Αλβανίας στο έπος του 1940-41.

Παύλος Γ. Χρήστου.

Ο Χ. Κατσημήτρος γεννήθηκε το 1886 στα ευρυτανικά βουνά στον οικισμό «Κατσιμητραίικα», του χωριού Κλειτσός. Γονείς του ο Γεώργιος και η Βασιλική Κατσιμήτρου, αγρότες και κτηνοτρόφοι στο επάγγελμα. Κατατάχτηκε ως εθελοντής στον ελληνικό στρατό το 1904, το 1911 γράφτηκε, στη σχολή υπαξιωματικών από όπου αποφοίτησε με τον βαθμό του ανθυπασπιστή πυροβολικού.

Πολέμησε στους βαλκανικούς πολέμους 1912-13 και στον Α΄παγκόσμιο πόλεμο στην Ήπειρο και το Μακεδονικό μέτωπο. Συμμετείχε στην Μικρασιατική εκστρατεία. Τραυματίστηκε στη μάχη του Αφιόν Καραχισάρ (13 Αυγούστου 1922) στη μηρό, με αποτέλεσμα μετέπειτα στο σημείο αυτό να υποφέρει από έντονο κνησμό (πληροφορίες στρατιωτών του μετώπου).

Το 1937 έγινε υποστράτηγος, βαθμός με τον οποίο διετέλεσε Διοικητής της 7ης μεραρχίας Δράμας και της 9ης μεραρχίας Κοζάνης. Στις 9 Φεβρουαρίου 1938 ανέλαβε διοικητής της 8ης μεραρχίας πεζικού στην περιοχή της Ηπείρου με έδρα τα Ιωάννινα. Τη συγκρότησε αποκλειστικά από Ηπειρώτες, ώστε σε περίπτωση πολέμου να υπερασπιστούν τα πατρογονικά τους εδάφη, εκεί εργάστηκε μεθοδικά και ολοκλήρωσε τη γραμμή άμυνας, ώστε ν' αντιμετωπίσει πιθανή επίθεση της Ιταλίας από την περιοχή της Αλβανίας.

Η επιτελική εκτίμηση των Αθηνών ήταν, ότι ένας αγώνας απέναντι σε τόσο υπέρτερο εχθρό θα ήταν ουσιαστικά μάταιος, για αυτό, ο υποστράτηγος Κατσιμήτρος είχε λάβει προφορικά την «παρότρυνση», αλλά χωρίς αυτό να πάρει ποτέ τη μορφή πραγματικής στρατιωτικής διαταγής, να συμπτύξει τις γραμμές του και να αμυνθεί βαθύτερα και πιο αποτελεσματικά κοντά στον Άραχθο ποταμό. Δεν το έπραξε, γιατί γνώριζε ότι θα έπεφτε το ηθικό των ανδρών του, από χωριά της περιοχής, τα οποία θα έπεφταν στα χέρια του εχθρού. Αντί για υποχώρηση και σύμπτυξη, ο Στρατηγός Χαρ. Κατσιμήτρος στην ημερήσια διαταγή του στο προσωπικό της νιιι Μεραρχίας τους καλούσε σε άμυνα μέχρις εσχάτων και δήλωνε ότι οποιαδήποτε υποχώρηση ήταν αδιανόητη και ότι εκεί, στα σύνορα, ήταν και η τελευταία γραμμή άμυνας. Ο Κατσιμήτρος ήταν αποφασισμένος να μην παραδώσει αμαχητί ούτε ένα εκατοστό ελληνικής γης, οργάνωσε την αμυντική του γραμμή βόρεια των Ιωαννίνων στη θέση –Καλπάκι και κατά μήκος του ποταμού Καλαμά. Φυσικά οι ευθύνες για την απόφαση αυτή ήταν τεράστιες και οι συνέπειες θα ήταν πολύ μεγάλες εάν δεν δικαιώνονταν για αυτή την επιλογή. Γνώριζε όμως άριστα τη μορφολογία του εδάφους και την ψυχολογία των κατοίκων του και αξιοποιώντας τις γνώσεις αυτές οργάνωσε την άμυνά έναντι της ιταλικής επιβουλής. Πίστευε ακλόνητα ότι η κύρια ιταλική ενέργεια θα στρεφόταν εναντίον της τοποθεσίας Ελαίας-Καλαμά.

Η επιλογή της τοποθεσίας δεν ήταν τυχαία, είχε πολλά εκ φύσεως πλεονεκτήματα καθώς ο Κατσιμήτρος μετά από προσεκτική αναγνώριση σε όλο το μέτωπο και μελέτη των χαρτών, συμπέρανε ότι, καθώς ο εχθρός έχει πεδινούς σχηματισμούς και πολλά μηχανοκίνητα μέσα (τεθωρακισμένα), θα ήταν υποχρεωμένος να διέλθει από αυτόν τον τομέα, καθώς εκεί συνέκλιναν όλες οι οδοί από Αλβανία προς Ήπειρο. Με την επιλογή του αυτή συνέβαλε αποφασιστικά στη νίκη του ελληνικού στρατού στο Αλβανικό μέτωπο. Εκεί εργάστηκε μεθοδικά και με ικανούς συνεργάτες, μεταξύ των οποίων ο στρατηγός Βασίλειος Βραχνός, ο συνταγματάρχης Παναγιώτης Μαυρογιάννης και ο θρυλικός ταγματάρχης πυροβολητής Δημήτριος Κωστάκης. Η φυσική αμυντική ισχύς της τοποθεσίας αυξήθηκε με την κατασκευή πολλαπλών έργων εκστρατείας από πρόχειρα υλικά, έσκαψε όλη αυτή την περιοχή δημιουργώντας αμυντικές πτυχώσεις, χαρακώματα, συρματοπλέγματα, στέγαστρα, υπονομεύσεις, παρατηρητήρια, αντιαρματικούς τάφρους και ναρκοπέδια. Επίσης δημιούργησε με μεγάλη τέχνη κρυφά οχυρά σημεία όπου έκρυψε το πυροβολικό του. Χάραξε νέες ημιονικές οδούς από τα μετόπισθεν προς την κύρια εστία αντίστασης, επισκεύασε πολλές χρήσιμες γέφυρες, ενώ δημιουργήθηκαν έξι πρόχειρα αεροδρόμια. Επίσης, καθώς υπήρχε φόβος της ιταλικής αεροπορίας, άδειασε τις αποθήκες επιστράτευσης και πυρομαχικών και μετέφερε όλο το διαθέσιμο στρατιωτικό υλικό σε ειδικές κρύπτες.

Τοποθέτησε τα πυροβόλα του ακόμη και σε ορεινές σπηλιές, καμουφλάροντας όλα τα σημεία έναντι του φόβου της υπεροπλίας της ιταλικής αεροπορίας. Μέσα σε λίγους μήνες όλος ο τομέας Ελαίας – Καλαμά είχε σκαφτεί και διαμορφωθεί κατάλληλα για άμυνα.

Οργάνωσε με μεθοδικότητα και επιμέλεια ώστε κάθε βράχος να αποτελεί μια φωλιά πολυβόλων και κάθε σπήλαιο μια θέση άμυνας. Ακόμη τη χρονιά αυτή ο ποταμός Καλαμάς δεν καθαρίστηκε με εντολή του Κατσιμήτρου και τα λασπόνερά του αποτέλεσαν παγίδα για τα ιταλικά τεθωρακισμένα. Αρωγοί στην προσπάθεια αυτή υπήρξαν όλοι οι κάτοικοι της περιοχής. Όλος ο λαός της Ηπείρου βρισκόταν σε ένα πολεμικό οργασμό αρκετούς μήνες πριν από την ιταλική εισβολή, ενώ ο Κατσιμήτρος μετά από επιτόπια μελέτη του εδάφους εκπόνησε σχέδια και για πιθανή αντεπίθεση του ελληνικού στρατού. Με την αριστοτεχνική αυτή οργάνωση του εδάφους για απλών έργων εκστρατείας ολοκλήρωσε τη γραμμή άμυνας, ώστε ν' αντιμετωπίσει νικηφόρα πιθανή επίθεση των ιταλικών δυνάμεων. Ο ίδιος επισκεπτόταν συχνά τις μονάδες της μεραρχίας από την Κακαβιά έως την Πρέβεζα, και καλούσε αξιωματικούς και στρατιώτες να φανούν αντάξιοι των προγόνων, ιδιαιτέρως τους καταγόμενους από την Ήπειρο, οι Ηπειρώτες αποτελούσαν τα τέσσερα πέμπτα της δύναμης της μεραρχίας, ότι ο αγώνας είναι υπέρ βωμών και εστιών, γιατί θα αγωνισθείτε για τα χωριά σας, τους γονείς σας, τα παιδιά σας και τα σπίτια σας.

Η αντικειμενικότητα μας επιβάλει να ομολογήσουμε ότι οι προϋποθέσεις της εποχής εκείνης για το λαμπρό έπος του 40 δεν ήταν καθόλου ευνοϊκές και ενθαρρυντικές για την Ελλάδα. Ο τορπιλισμός της Έλλης στον λιμένα της Τήνου το δεκαπενταύγουστο υποχρέωσε το Γενικό επιτελείο στρατού στα τέλη του μηνός Αυγούστου του 1939 να διατάξει μερική επιστράτευση. Η επιστράτευση έγινε με κάθε μυστικότητα. Επιστρατεύθηκαν όλοι οι στρατεύσιμοι Ηπειρώτες. Μεταξύ των επιστρατευθέντων και ο πατέρας μου. Το ίδιο

βράδυ (πρωινές ώρες), μετά την απόρριψη του ιταλικού τελεσιγράφου από την ελληνική κυβέρνηση, ο αρχηγός του Γεν. Επιτελείου Στρατού Στρατηγός Αλ. Παπάγος, «διατάσσει όπως η 8η Μεραρχία Ηπείρου αποκρούσει δια των όπλων την εισβολή των Ιταλικών στρατευμάτων». Ο Στρατηγός Χαρ. Κατσιμήτρος απάντησε: «Η Μεραρχία θα εκτελέσει το καθήκον της προς την πατρίδα, όπως επιβάλλει η εθνική τιμή και καθ' όν τρόπο αυτή γνωρίζει». Αμέσως μετά έθεσε σε συναγερμό όλες τις μονάδες προκαλύψεως και τα παραμεθόρια φυλάκια, διατάσσοντας επιφυλακή, και σε περίπτωση ιταλικής επίθεσης ασθενή άμυνα μέχρι το βασικό σημείο αντίστασης όπως αυτό έχει οριστεί.

Με εμπνευσμένη ημερήσια διαταγή προσκαλούσε τους αξιωματικούς και οπλίτες της μεραρχίας «**...Αξιωματικοί και οπλίται της νιιι Μεραρχίας. Ο πρέσβυς της Ιταλίας εν Αθήναις εζήτησεν από την κυβέρνησιν ημών να εισέλθει ιταλικός στρατός εις το έδαφός μας. Η Κυβέρνησις απέρριψε την αίτησιν ταύτην και διέταξεν αντίστασιν και απόκρουσιν της εισβολής. Ήδη διεξάγεται το στάδιον της εκτελέσεως του υπερτάτου προς την πατρίδαν καθήκοντος, δι' αντιστάσεως, μέχρις εσχάτων, συμφώνως προς το σχέδιον ενεργείας...**». Απέστειλε προσωπικό μήνυμα σε όλους τους διοικητές, προσπαθώντας να τους ανυψώσει το ηθικό. Στο μήνυμα τους ζητούσε να είναι κοντά στους στρατιώτες τους και να τους εμφυσήσουν επιθετικό πνεύμα.

Τα ξημερώματα της 28ης Οκτωβρίου, μετά την ιταλική επίθεση, διέταξε σταδιακή υποχώρηση όλων των μονάδων προκάλυψης προς την κύρια τοποθεσία άμυνας, καθώς δεν ήθελε να έχουν περιττές απώλειες, ώστε να μπορέσει να τις χρησιμοποιήσει καλύτερα στη βασική αμυντική αποστολή της νιιι Μεραρχίας στη γραμμή Ελαίας – Καλαμά.

Ο Κατσιμήτρος και οι άνδρες όχι μόνο φύλαξαν τις σύγχρονες Θερμοπύλες αλλά έτρεψαν τον εισβολέα σε υποχώρηση. Μέσα σε λίγες εβδομάδες ο ελληνικός στρατός άρχισε να προελαύνει επιθετικά εναντίον των εισβολέων μέσα στο αλβανικό έδαφος.

Μέχρι και τις 20 Απριλίου, που συνθηκολόγησε ο Γεώργιος Τσολάκογλου, πολεμά τους Ιταλούς στο Αργυρόκαστρο. Ο Χαράλαμπος Κατσιμήτρος είναι ο πρώτος στρατηγός του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου που νίκησε δυνάμεις του άξονα και τις έτρεψε σε φυγή. Αποστρατεύτηκε το 1947 με το όριο ηλικίας με τον βαθμό του αντιστράτηγου εν αποστρατεία.

Ο Δήμος Ιωαννιτών τον ανακήρυξε επίτιμο δημότη, ονόμασε μια οδό με το ονοματεπώνυμό του και έστησε ανδριάντα του στο Ηρώο της πόλεως, όπως επίσης και στο καλπάκι. Ανδριάντας υπάρχει και στο ηρώο του Δήμου Παπάγου-Χολαργού. Άλλη προτομή του κοσμεί την πλατεία της γενέτειράς του. Ο Δήμος Αθηναίων στην περιοχή της Κυψέλης ονόμασε οδό «Στρατηγού Χαράλαμπου Κατσιμήτρου».

Τιμήθηκε τρεις φορές με το Χρυσό Αριστείο Ανδρείας, ενώ ανάμεσα στις άλλες ηθικές αμοιβές που έλαβε ξεχωρίζει και το Σερβικό Χρυσό Μετάλλιο Ανδρείας που του απονεμήθηκε για τη συμμετοχή του στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο.

Το 2009, η 8η Μεραρχία πεζικού μετονομάστηκε σε «Ηπείρου-Κατσιμήτρος».

Ο **Νικόλαος Παπαδήμας**, υφυπουργός Στρατιωτικών στις 19 Νοεμβρίου 1940, γράφει:

«...Υπερέβητε τας προσδοκίας μας... Ο **Αλέξανδρος Παπάγος** σε ημερήσια διαταγή την 20 Φεβρουαρίου 1941 γράφει, «...Ποιούμαι εύφημον μνείαν εις τον διοικητήν της νιιι μεραρχίας υποστράτηγον Κατσιμήτρον Χα-

ράλαμπον,...». Ο **Θρασύβουλος Τσακαλώτος**, γράφει: «Ο διοικητής της 8ης μεραρχίας, συνετός, ψύχραιμος και ικανός ηγήτωρ... Ζήτημα συμπτήξεως ποτέ δεν έθεσε... Επάνω στο ζήτημα αυτό έχουν γίνει πολλές συζητήσεις, αν ήταν πρωτοβουλία του Μεράρχου ή του Γεν. Στρατηγείου. Αυτό είναι τώρα απολύτως ξεκαθαρισμένο. Ήταν πρωτοβουλία του ψυχραίμου αυτού Μεράρχου».

Συμμετείχε στην κατοχική κυβέρνηση Γ. Τσολάκογλου για ένα περίπου τρίμηνο και μετά παραιτήθηκε, δικάστηκε και φυλακίστηκε ως δωσίλογος. Αργότερα όμως αποκαταστάθηκε.

Το 1954 ο Κατσιμήτρος εξέδωσε το βιβλίο «Η Ήπειρος προμαχούσα. Η δράση της VIII Μεραρχίας κατά τον πόλεμο 1940-41», το οποίο από το 1982 αποτελεί μέρος της επίσημης στρατιωτικής ιστορίας.

Ήταν παντρεμένος με την Ελένη Ιωάν. Στούπη και είχαν αποκτήσει δύο παιδιά, τον Γιώργο μετέπειτα υποστράτηγο και τη Βασιλική σύζυγο Αλέκου Σπηλιόπουλου.

Απεβίωσε τον Φεβρουάριο του 1962 σε ηλικία 76 ετών. Κηδεύτηκε με δημόσια δαπάνη και ετάφη στο Α΄ Νεκροταφείο της Αθήνας. ■

ΗΡΕΜΙΑ...ΠΡΙΝ ΤΗ ΜΠΟΡΑ

Βάσω Τριανταφυλλίδου

Από το παράθυρο μου αγναντεύω τη θάλασσα που απλώνεται
γαλάζια και ακύμαντη και χάνεται στα βάθη του ορίζοντα...
Ένα απαλό αεράκι περιστρέφει τα φύλλα των δέντρων
λες και έχουν κάνει κατάληψη χιλιάδες πεταλούδες...
Τα μικρά σπιτάκια γύρω δεν έχουν ανοίξει τα παράθυρά τους.
Τα πουλιά δεν ακούγονται πια και τίποτε δεν διακόπτει την ηρεμία
αυτού του πρωινού και γω πίνω τον καφέ μου και προσπαθώ
να διώξω τις σκέψεις που συνωστίζονται ασφυκτικά στο μυαλό μου...
Γύρω μας μαίνεται ο πόλεμος, Ουκρανία, Ρωσία, Μέση Ανατολή,
Ιράν Αμερική και ανίερες συμμαχίες κέρδους και συμφερόντων
Κουβάρι ο κόσμος που όσο πάει και μπερδεύεται... δεν ξετυλίγεται πια.
Η Αμερική σα λερναία ύδρα προσπαθεί να επιβληθεί. Οι απειλές του
Ερντογάν, αλλά και οι παράλογες ενέργειές του κλονίζουν την Ελλάδα
Φέρνουν αβεβαιότητα. Πρόσφυγες, μετανάστες, χαμένοι άνθρωποι
γύρω μας και ο καθένας να κουβαλάει τα δικά του προβλήματα...
Πόσα θλιβερά γεγονότα διαδραματίζονται πλέον;
Ο κόσμος δεν γνωρίζει πια πού βαδίζει και ζει στην ανασφάλεια...
Βασανίζομαι στις σκέψεις, άκρη δε βρίσκω... και αναρωτιέμαι
Μήπως η ανθρωπότητα από την απληστία και την απερισκεψία
της θα χάσει για μια ακόμη φορά τον Παράδεισο;

Η Ανακήρυξη της Αθήνας σε Πρωτεύουσα της Ελλάδας και το Παρασκήνιο της Επιλογής

Βασίλης Νικ. Πετρόπουλος

Μετά την υπογραφή του Πρωτοκόλλου του Λονδίνου το 1830, το οποίο αναγνώριζε την Ελλάδα ως ανεξάρτητο κράτος, τέθηκε επιτακτικά το ζήτημα του ορισμού της πρωτεύουσας του νεοσύστατου βασιλείου. Η επιλογή αυτή δεν ήταν εύκολη υπόθεση.

Αρκετές πόλεις διεκδικούσαν τον τίτλο, έχοντας η καθεμία τους δικούς της υποστηρικτές ανάμεσα σε Έλληνες πολιτικούς και επιστήμονες. Για παράδειγμα: ο Αλέξανδρος Μαυροκορδάτος πρόκρινε την Κόρινθο, λόγω της στρατηγικής της θέσης στον Ισθμό. Ο Ιωάννης Κωλέττης πρότεινε την Κωνσταντινούπολη, εκφράζοντας το πνεύμα της Μεγάλης Ιδέας. Στο τραπέζι έπεσαν επίσης προτάσεις για τον Πειραιά, τα Μέγαρα και το Άργος. Κομβικό σημείο για την τελική απόφαση αποτέλεσε η περίοδος γύρω από την επίσκεψη του Όθωνα στην Αθήνα, τον Μάρτιο του 1833.

Η τελική επιλογή του νεαρού βασιλιά Όθωνα ήταν η Αθήνα. Στην απόφαση αυτή συμφωνούσε απόλυτα και ο πατέρας του, Λουδοβίκος Α΄ της Βαυαρίας, ο οποίος ήταν ένθερμος λάτρης της κλασικής αρχαιότητας. Ο Λουδοβίκος επιθυμούσε να συνδέσει την έδρα της βασιλείας με την Ακρόπολη, εκμεταλλευόμενος παράλληλα το γεγονός ότι η ιστορία της πόλης ήταν ήδη παγκοσμίως γνωστή. Επιπλέον, ήθελε να αποφύγει το Ναύπλιο (την πρώτη πρωτεύουσα), προκειμένου να απομακρυνθεί από τα εκεί παγιωμένα κέντρα εξουσίας και τα τοπικά καπετανάτα.

Έτσι, στις 18 Σεπτεμβρίου 1834, η Αθήνα ανακηρύχθηκε επίσημα πρωτεύουσα του Ελληνικού Βασιλείου με διάταγμα της Αντιβασιλείας. Η πόλη, ωστόσο, απείχε πολύ από το ένδοξο παρελθόν της: ήταν μια κωμόπολη μόλις 7.000 κατοίκων, πληγωμένη από τον πολυετή πόλεμο και τις αρρώστιες, που έμοιαζε με χωριό γεμάτο ερείπια και φτωχικές καλύβες δίπλα στα αρχαία μνημεία.

Υπήρξαν όμως και έντονες διαφωνίες. Ο Βαυαρός αρχιτέκτονας Γκούτενσον, που είχε σταλεί νωρίτερα για να εντοπίσει την κατάλληλη τοποθεσία, πρότεινε να χτιστεί η νέα πόλη στον Πειραιά και τα ανάκτορα στην Πειραϊκή ακτή.

Το σκεπτικό του βασιζόταν σε πρακτικά κριτήρια: η περιοχή ήταν ακατοίκητη, η γη ανήκε στο Δημόσιο και υπήρχε άφθονος χώρος για επέκταση προς την Αθήνα. Αντίθετα, στην Αθήνα έλειπε το τρεχούμενο νερό, υπήρχαν μεγάλες διακυμάνσεις θερμοκρασίας και η μεταφορά οικοδομικών υλικών θα είχε τεράστιο κόστος. Παράλληλα, ο Πειραιάς θα προσέφερε άνεση χώρου και ασφάλεια για τα αρχαία μνημεία, επιτρέποντας τη δημιουργία μιας σύγχρονης ευρωπαϊκής πρωτεύουσας με μικρότερη δαπάνη.

Η πρόταση αυτή απορρίφθηκε, καθώς

οι Βαυαροί είχαν ήδη προαποφασίσει για την Αθήνα. Χρόνια αργότερα, ο Ζαχαρίας Παπαντωνίου τάχθηκε υπέρ της ιδέας του Γκούτενσον, σχολιάζοντας χαρακτηριστικά ότι αντί να επιλεγεί η ευκολία της θάλασσας, η πόλη οδηγήθηκε στις «περιπέτειες των βουνών» και χτίστηκε πάνω σε λόφους και χειμάρρους.

Πού, όμως, θα χτίζονταν τα ανάκτορα; Κατά την επίσκεψη του Όθωνα, ο αδελφός του και διάδοχος του βαυαρικού θρόνου, Μαξιμιλιανός, έριξε στο τραπέζι την εξωφρενική ιδέα να χτιστούν τα βασιλικά ανάκτορα πάνω στον βράχο της Ακρόπολης, να δημιουργηθεί ο ανακτορικός κήπος στο Θησείο και να ιδρυθούν κυβερνητικά κτίρια στον Κεραμεικό. Την πρόταση αυτή απέτρεψε ο ίδιος ο Λουδοβίκος. Εκτός από την Πειραϊκή ακτή, για τη χωροθέτηση των ανακτόρων εξετάστηκαν επίσης η Ομόνοια και ο Λυκαβηττός.

Τελικά, ως τοποθεσία ανέγερσης των ανακτόρων του Όθωνα επιλέχθηκε ο λόφος της Μπουμπουνίστρας, θέση όπου στεγάζεται σήμερα η Βουλή των Ελλήνων. Σημείο κεντρικό και ασφαλές της νέας πρωτεύουσας, να αντικρίζει την Ακρόπολη και τις παρυφές της Αθήνας. Η πρόταση προήλθε από τον διευθυντή της Ακαδημίας Καλών Τεχνών του Μονάχου και επίσημο αρχιτέκτονα της βαυαρικής αυλής Φρίντριχ φον Γκαίρτνερ. Στις 6 Φεβρουαρίου 1836 τέθηκε ο θεμέλιος λίθος. Ο Γκαίρτνερ σχεδίασε ένα λιτό, λειτουργικό και συμπαγές κτήριο με σεβασμό στην κληρονομιά της αρχαίας Αθήνας εδραιώνοντας, παράλληλα, τις αρχές της αναγέννησης του αστικού κλασικισμού.

Το επιβλητικό κτήριο της Βουλής των Ελλήνων έχει μακρά ιστορία που συνδέεται άμεσα με την ιστορία του σύγχρονου ελληνικού κράτους. Αρχικά τα Ανάκτορα υπήρξαν κατοικία του Όθωνα και του Γεωργίου του Α΄. Στη συνέχεια μετατράπηκαν σε κτήριο της Βουλής και της Γερουσίας. Το ίδιο το Κτήριο στο πέρασμα των χρόνων άλλαξε, προσαρμόστηκε και εκσυγχρονίστηκε. Σήμερα είναι η Βουλή των Ελλήνων, ένα διαχρονικό σύμβολο που αποτελεί μέρος της συλλογικής μας μνήμης.

Γεγονός είναι, ότι πρώτος ο Ιωάννης Καποδίστριας είχε μεριμνήσει για την ανοικοδόμηση της Αθήνας, αναθέτοντας στον Έλληνα αρχιτέκτονα Σταμάτη Κλεάνθη και τον Γερμανό, επίσης αρχιτέκτονα, Εδουάρδο Σάουμπερτ τη σύνταξη ενός σύγχρονου πολεοδομικού σχεδίου με μεγάλους δρόμους, κήπους και πλατείες. Ωστόσο, η δεινή οικονομική κατάσταση της χώρας εμπόδισε την εφαρμογή του. Ο Λουδοβίκος, θέλοντας να ελέγξει τη μορφή της νέας πόλης, απέρριψε το μεγαλοπρεπές αλλά δαπανηρό σχέδιο των Κλεάνθη και Σάουμπερτ. Έστειλε στην Αθήνα τον προσωπικό του αρχιτέκτονα, Λέο φον Κλέντσε, για να το τροποποιήσει σύμφωνα με τα οικονομικά δεδομένα της εποχής.

Πολλοί μελετητές υποστηρίζουν ότι η σημερινή, προβληματική ρυμοτομία που ταλαιπωρεί τους κατοίκους της Αθήνας είναι αποτέλεσμα αυτών των περικοπών και των αλλαγών του Κλένσε, οι οποίες έγιναν στα «λουδοβίκεια» μέτρα, χωρίς τον απαιτούμενο σεβασμό στην ιστορία της πόλης.

■

Κασομούλης Νικόλαος
(Κοζάνη 20-8-1795 – Στυλίδα 31 -1- 1872)

Αγωνιστής του 1821 και συγγραφέας απομνημονευμάτων της ελληνικής επανάστασης. Ο πατέρας του Κώστας καταγόταν από τη Σιάτιστα και η μητέρα του Σουλτάνα είχε

Χρήστος Γ. Χρήστου.

γεννηθεί στο χωριό Μπλάτσι (Βλάστης) της Κοζάνης. Τα πρώτα γράμματα τα έμαθε στο σχολείο της Τσαριτσάνης σε ηλικία 12 χρονών.

Το 1820 ο πατέρας του που ασκούσε το εμπόριο στις Σέρρες, τον έστειλε ως αντιπρόσωπό του στην Αίγυπτο. Κατά την άνοιξη του 1821 πέρασε από τη Σμύρνη, όπου μυήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Όταν επέστρεψε στις Σέρρες μύησε τους γονείς του και τα αδέλφια του. Κατά την επανάσταση του 1821 συμμετείχε στις επιχειρήσεις του Ολύμπου και της Χαλκιδικής με τον οπλαρχηγό Διαμαντή Νικολάου. Μετά την αποτυχία της εξέγερσης στην Πόλη τον Μάιο του 1821 πήγε στη Σιάτιστα και στη συνέχεια στην Πελοπόννησο για να συνεννοηθεί με τον Δημήτριο Υψηλάντη σχετικά με την εξέγερση στη Μακεδονία. Στην Πελοπόννησο έφθασε μετά την κατάληψη της Τριπολιτσάς.

Μεταξύ των άλλων είχε συνάντηση και με τον Κολοκοτρώνη, που τον υποδέχθηκε θερμά, αλλά η ενίσχυση που του δόθηκε ήταν ανεπαρκής.

Τον Ιανουάριο του 1822 πήγε στην Ύδρα, τα Ψαρά και σε άλλα νησιά του Αιγαίου, όπου συγκέντρωσε αρκετά πολεμοφόδια και τον επόμενο μήνα αποβιβάστηκε στα παράλια της Πιερίας. Εκεί συναντήθηκε με τον Διαμαντή Νικολάου και άλλους οπλαρχηγούς του Ολύμπου.

Στις 8 Μαρτίου του 1822 κηρύχθηκε στον Όλυμπο η επανάσταση, αλλά προς το τέλος Μαΐου οι Έλληνες υποχώρησαν. Ο Κασομούλης επέστρεψε στην Πελοπόννησο, ενώ η οικογένειά του αιχμαλωτίστηκε κατά την καταστροφή της Νάουσας και απελευθερώθηκε μετά την άφιξη του Ιωάννη Καποδίστρια στην Ελλάδα. Από το 1823 ως το τέλος του 1824 ο Κασομούλης ακολούθησε τον αρματολό του Ασπροπόταμου Νικόλαο Στουρνάρη ως γραμματικός.

Στις αρχές Απριλίου παραβρέθηκε στη Δίκη του Καραϊσκάκη που έγινε στο Αιτωλικό, ενώ απέφυγε να αναμειχθεί ενεργά στους εμφυλίους σπαραγμούς. Έγινε γραμματικός των προκρίτων στο Αιτωλικό. Στις αρχές του 1825 ονομάστηκε χιλίαρχος, χάριν κυρίως της εύνοιας του Μαυροκορδάτου, χωρίς να περάσει από τους βαθμούς του εκατόνταρχου και του πεντακοσίαρχου.

Οικογενειακή κατάσταση

Ο Ν. Κασομούλης είχε δύο αδέλφια τον Γιώργο και τον Δημήτρη. Όταν έφυγε από τη ζωή η μητέρα του, ο πατέρας του ξαναπαντρεύτηκε και απέκτησε τρία παιδιά την Κατερίνα, την Σουλτάνα και τον Γιάννη.

Ο πατέρας του πολέμησε στην επανά-

σταση της Νάουσας, όπου τραυματισμένος συνελήφθη και σε σύντομο χρονικό διάστημα απεβίωσε. Η μητέρα του Σουλτάνα πολέμησε και αυτή στο πλευρό του Γιωργάκη Ολύμπιου. Ο αδελφός του Δημήτρης σκοτώθηκε στην έξοδο του Μεσολογγίου. Ο αδελφός του Γεώργιος μετά την απελευθέρωση διορίστηκε από τον Βασιλέα Όθωνα σε βασιλική υπηρεσία. Δολοφονήθηκε το 1838.

Ο Νικόλαος Κασομούλης παντρεύτηκε στη Στυλίδα τη Μαρία Ανδρέου. Το 1840 γεννήθηκε ο γιος του, ο οποίος απεβίωσε το 1865. Άξιον αναφοράς είναι ότι όλα τα μέλη της οικογένειας ήταν αγωνιστές με μεγάλη εθνική προσφορά.

Ο ρόλος του στην έξοδο του Μεσολογγίου

Το 1826 ο Κασομούλης βρίσκεται στο Μεσολόγγι με τους πολιορκημένους. Μαζί του είναι και τα αδέλφια του Δημήτρης και Γιώργος. Ο επίσκοπος Ρωγών Ιωσήφ του ανέθεσε τη σύνταξη της απόφασης της εξόδου και ανέλαβε τον συντονισμό όλων των τμημάτων των πολιορκημένων, ώστε να επιτευχθεί η έξοδος με επιτυχία.

Η κατάσταση στην πολιορκημένη πόλη ήταν τραγική και οι στιγμές κρίσιμες. Αναφερόμενος στις τελευταίες στιγμές του Μεσολογγίου γράφει μεταξύ άλλων:

«Από τα μέσα Φεβρουαρίου άρχισαν πολλαί φαμελιαίς να στερούνται το ψωμί. Μία Μεσολογγίτισσα ήτις περιέλθαπεν ασθενή και τον αυταδελφόν μου Μήτρο ετελείωσεν την θροφή της και μυστικά με δύο φαμελλιαίς Μεσολογγίτικες, έσφαξαν ένα γαϊδουράκι, πουλάρι που το έφαγαν. Ταις η όρα όπου έτρωγαν, ερώτησα που πύραν το κρέας, και ετρόμαξεν η ψυχή μου όταν ήκουσα ότι ήτο γαϊδούρι. Μία συντροφιά στρατιωτών Κραβαριτών είχεν έναν σκύλον και κρυφά και αυτοί τον έσφαξαν και το μαγίρευαν. Εμαθεύθη και τούτο. Ημέραν παρ' ημέραν αυξάνουσα η πείνα, έπεσεν και η υπόληψις και όλα του να τρώγουν ακάθαρτα, και άρχισαν αναφανδόν πλέον να σφάζουν άλογα, μουλάρια, γαϊδούρια και ακόμη να τα πωλούν μία λίρα την οκά οι ιδιοκτήται των, και που να προφθάσουν. Τρεις ημέραις απέρασαν και ετελείωσαν και αυτά τα ζώα...».

Σημείωση: Τηρήθηκε η σύνταξη και η ορθογραφία του πρωτότυπου κειμένου>

Για τη γλώσσα του ο Κωνσταντίνος Δημαράς λέει πως τα λιγοστά γράμματα που έμαθε ο Κασομούλης ήταν αρκετά για να καθαρεύει και να σολοικίζει αδιάκοπα μέσα στο έργο του.

Ως άνθρωπος ανεπαρκώς γραμματισμένος στην προσπάθειά του να μιλήσει μια γλώσσα πιο λόγια συγκόβει τη φράση του, παραλείπει μόρια και ρήματα και κύρια ονόματα και κώλα κάτι που του επιτείνει τη δυσκολία κατανόησής του. Αποτυπώνει ανάγλυφα την καθημερινότητα των αγωνιστών του 1821 και την ατμόσφαιρα εντός της οποίας κινήθηκαν.

Συγγραφικό έργο

Οι χρονογραφικές σημειώσεις για την ελληνική επανάσταση του 1821 παραμένουν από τις σημαντικότερες πηγές με εκείνες του Μακρυγιάννη (για τον Δημαρά) της περιόδου και αποτελούν μνημείο της ελληνικής ιστορίας. Ιδιαίτερης σημασίας των έργων του είναι τα ενθυμήματα που πρόκειται για τα απομνημονεύματά του, τα οποία, περιλαμβάνουν 2.701 χειρόγραφες σελίδες, που εκδόθηκαν

σε τρεις τόμους υπό την επιμέλεια του Γ. Βλαχογιάννη υπό τον τίτλο «Αρχεία της νεωτέρας ελληνικής ιστορίας του Νικολάου Κασομούλη αγωνιστού του 1821». Τα ενθυμήματα αυτά γράφτηκαν το 1832 και αναφέρονται στην περίοδο (1821-1833). Το 1861 επανέρχεται με συμπλήρωμα την ιστορία του αρματολισμού.

Ο Γιάννης Βλαχογιάννης (που είναι και ο εκδότης του έργου). Έγραψε: «θα ήτανε η περιγραφή του Κασομούλη ν' αναδείξει το όνομά του αθάνατο με την ίδια του περιγραφή». Ο Κασομούλης κατά τον ίδιο κριτικό, έδωσε «την εσωτερική κατάσταση» της πολιορκημένης πόλης, δηλαδή την ψυχολογική, κοινωνική και ανθρώπινη πλευρά παρακινημένος από τη «μυστικόπαθη φροντίδα του» να μας αποκαλύψει όχι μόνο μεγάλα, αλλά και τα παραμικρά της πολιορκίας.

Ως βορειοελλαδίτης αγωνιστής, που δεν βοηθήθηκε από την κύρια επαναστατική εστία του Μοριά, όπως επιθυμούσε και χρειαζόταν για να ελευθερώσει και τον τόπο του και να δοξαστεί και ο ίδιος σαν υποκινητής εκείνης του Ολύμπου, δεν μπόρεσε να σταθεί ολότερα ανεπηρέαστος στις κρίσεις του και την περιγραφή του όσων είδε και άκουσε. Παρ' όλα αυτά όμως η προσφορά του στον αγώνα είναι ανεκτίμητη, τα δε στρατιωτικά ενθυμήματα είναι ένας πραγματικός θησαυρός.

Τίτλοι – αξιώματα – πολεμικές συγκρούσεις με τους Τούρκους

Το 1825 ονομάστηκε χιλίαρχος και πήγε στο Ναύπλιο εκεί διευκόλυνε τον Θεόδωρο Γρίβα να καταλάβει το Παλαμήδι. Παρά του ότι έβλεπε την εγωιστική και αντιστρατιωτική συμπεριφορά του τελευταίου.

Στις αρχές του 1827 αποφάσισε να εγκαταλείψει το Ναύπλιο και να ενωθεί με τον Γ. Καραϊσκάκη, ο οποίος μετά τη μεγάλη νίκη της Αράχοβας είχε εκστρατεύσει για την απελευθέρωση της Αττικής. Πήρε μέρος σε πολλές συγκρούσεις με το τουρκικό στράτευμα του Κιουταχή ως το θάνατο του Γ. Καραϊσκάκη και την καταστροφή του Ανάλατου (Απρίλιος 1827).

Μετά την παράδοση της Ακρόπολης και τη διάλυση του ελληνικού στρατοπέδου της Αττικής, εγκαταστάθηκε με άλλους Ρουμελιώτες στο φρούριο του Ακροκορίνθου. Τον Μάρτιο του 1828 διορίστηκε από τον Καποδίστρια εκατόνταρχος στη Β' χιλιαρχία και τον Αύγουστο του 1831 Λοχαγός στο τοπικό τάγμα. Στάθηκε από τους πιο αφοσιωμένους αξιωματικούς στον κυβερνήτη ως τη δολοφονία του. Τον Μάρτιο του 1833 διορίστηκε φρούραρχος στην Ακρόπολη και στη συνέχεια ονομάστηκε φρούραρχος στον Πειραιά. Από τον Αυγουστο του 1840 υπηρέτησε στην οροφυλακή.

Από το 1847 διορίστηκε φρούραρχος στη Χαλκίδα, στο Παλαμήδι και τέλος στη Λαμία (Οκτώβριος 1850). Το 1854 τον απέλυσαν, αλλά τον επαναδιόρισαν αργότερα με το βαθμό του αντισυνταγματάρχη. Πολύ πριν από το θάνατό του αποστρατεύθηκε.

Απεβίωσε στις 31 – 1- 1872 στη Στυλίδα και ενταφιάστηκε στον τάφο του γιου του Κωνσταντίνου που είχε φύγει από τη ζωή το 1865.

■

Α Β . . . ΨΩ

Γεώργιος Β. Σιαφλάς

Άμα ο έρωτας σε βρει μικρό όταν πηγαίνεις στο σχολείο
Βέβαια τη δασκάλα σου θα ερωτευτείς στο τελευταίο ή στο πρώτο το θρανίο
Γιατί αυτή θαυμάζεις είναι έξυπνη ώριμη στα μάτια σου θαυμάσια
Δεν παραβγαίνουν, δεν συγκρίνονται μαζί της τα μικρά χαζά κοράσια.

Έχει ο χρόνος συνεχώς γυρίσματα τα πράγματα αλλάζουν
Ζεις μεγαλώνεις τα αισθήματα και οι γνώσεις ωριμάζουν,
Ήθη και έθιμα, συνθήκες, γεγονότα και τα πάντα μεταβάλλονται
Θεού έρωτα τα βέλη σε άλλους ανθρώπους και αισθήματα θα βάλλονται.

Ίσως και της ζωής σου ο μεγάλος έρωτας δεν έφτασε εμπρός σου
Και σαν τυφώνας θα σε πάρει να σε πάει στον άνθρωπό σου.
Λαμπρός ο ήλιος μόνο για σένα θα ανατείλει με το φως του θα περάσει
Μέσα στην πλάση, μες την ψυχή και το μυαλό σου κάθε μέτρο θα σκεπάσει.

Να είναι η αλήθεια να που έρχεται ωσάν βροχή σαν καταιγίδα
Ξάφνου μα ναι είναι ότι ωραιότερο ως σήμερα που είδα
Όλα είναι όμορφα, υπέροχα, χαρούμενα και φωτεινά
Παντού όλα λάμπουν και η ευτυχία φαίνεται για σε θα είναι παντοτινά.

Ρέουν οι ώρες και οι ημέρες, τα γεγονότα ιστορίες γράφουν,
Σοφοί του κόσμου όλοι οι λογοτέχνες, συγγραφείς και ποιητές τα καταγράφουν
Τον έρωτα εξύμνησαν γράφοντας δράμα, αίσθημα, ποιήματα διάσημα
Ύμνους που θρήνησαν χαμένους έρωτες, αγάπες που πλγώσανε θανάσιμα.

Φωτιές που έκαψαν καρδιές, άλωσαν νιάτα και μυαλά που διαλύσανε,
Χρυσάφι λιώσανε, οικογένειες, χρήμα, σπίτια, περιουσίες τις πουλήσανε
Ψυχές που δόθηκαν στο διάβολο μα την αγάπη τους στο τέλος δεν κερδίσανε
Ωραίοι φάνταζαν τον εαυτόν τους υπερτίμησαν τελικά και αυτοί χαμένοι ήσανε.

ΠΛΗΓΗ ΒΑΘΙΑ Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ

Αγγελική Σταματούκου

Είναι τόσο μακρινά και ταυτόχρονα τόσο κοντά, τα λόγια της γιαγιάς.
Μιλούσε σιγά σιγά και πονεμένα...Ναι , με πόνο και πίκρα,
Για το φευγιό το άτακτο.... Τον σπαραγμό, που έκαιγε μέσα στα στήθια...
Που σε έκανε να χάνεις την μιλιά σου....
Μόνο έτρεχες, έτρεχες παιδί μου, να γλιτώσεις από τον εχθρό,
Που μέχρι χθές, ήταν ο γείτονας και ο αδερφός σου.
Πώς να περιγράψεις τον πόλεμο και την προσφυγιά; Πώς;;;
Ποια λόγια να βάλει ο ποιητής; Με τι χρώματα να ζωγραφίσει ο ζωγράφος;
Πώς να μαζέψει τον πηλό στις χούφτες του ο γλύπτης; Και ποιο
Μάρμαρο θα σμιλέψει, στον κόσμο να φωνάζει...
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ, Η ΠΡΟΣΦΥΓΙΑ, είναι πληγή βαθιά ανοιγμένη και θέλει
Πολλές αμυγδαλιές να ανθίσουνε και μέλισσες να κάνουν μέλι....
Μέχρι οι νέες γενιές ανθρώπων, να ποτίσουνε με αγιασμό, το Νέο χώμα
Που με αίμα και δάκρυα Καρπίσανε....
Ίσως τότε μόνο γίνετε ο πόνος της γιαγιάς, βάλσαμο Θεού για τις πληγές της.
Για την Πατρίδα που άφησε πίσω της και την Πατρίδα που Ανάστησε Εδώ,
Με τα παιδιά και τα εγγόνια της..
Μα πάντα ο νούς της θα γυρνά με νοσταλγία απέραντη, γλυκιά στο πατρικό της
σπίτι... Που άφησε με τα κλειδιά στην πόρτα επάνω.. Πώς κάποτε θα ανέβει
Τα σκαλιά, που θα την πάνε εκεί ψηλά, στο φωτισμένο του σπιτιού της
Ε1ΚΟΝΟΣΤΑΣΙ...

ΕΚΛΟΓΕΣ

Χρυσοντίνα Παπαδάμ

Έρχεται στ' άσπρο άλογο γιατρός και κομματάρχης
η σέλα μαύρη με καρφιά, σπιρούνια ασημένια.
Κι αρχίζει πρώτες βίζιτες να κάνει στους κουμπάρους.
Καιρό πως έχει να τους δει αφού δεν αρρωσταίνουν
τα βαφτιστήρια. είναι μικρά ακόμα σχολιαρούδια
για θέσεις ετοιμάζονται, όμως τώρα αργούνε.

Κοντεύουν βλέπεις εκλογές κι ο βουλευτής, το κόμμα
τον άνθρωπο του έστειλε, που το χωριό δικό του
το έχει βιλαέτι του, -ψήφος δεν του ξεφεύγει.

– Κουμπάρε εμείς με σένανε, το ξέρεις τώρα χρόνια,
κι οι γέροι ό,τι πω εγώ αλίμονο ποιον άλλον
μη βλέπεις μες σ' ένα χωριό να λέμε καλημέρα
πρέπει, να μη μαλώνουμε για κόμματα και τέτοια.

– Σωστό κουμπάρε μου, αυτό, μα όμως ο δικός μας,
τζάκι παλιών πολιτευτών και καλοσύνες ξέρεις.
Άσε από κεράσματα, άσε από δανεικά
στον κόσμο που μοιράζει αβέρτα τα λεφτά.

Κουμπάρε μου, θα πρέπει τώρα την Κυριακή
να κανονίσεις τα σφαχτά, κρασί καλό να βρεις,
τραπέζια και τουράκια, γιαούρτες και τυριά
κι από λεφτά όσα θέλεις κανόνισέ τ' αυτά!

Πάω τώρα στους άλλους να δούμε κι από κει.
Πάρε έστω στο πόδι, κουμπάρε, ένα κρασί.
Στο καπηλειό τα βράδια όλους να τους κερνάς
σας θέλω μονοκούκι, αυτό μην το ξεχνάς!

Και έχει όλο το χωριό όψη πανηγυριώτικη,
τα πάνε και τα φέρνουνε οι μικροκομματάρχες,
όλοι υπολογίζουνε και τους διπλό μετράνε
τους ψηφοφόρους, τους σταυρούς,
τους βουλευτές, το κόμμα,
ρουσφέτια να γυρέψουνε σαν βγουν αυτοί κι ακόμα
μέσα στο ίδιο το χωριό ο κάθε κομματάρχης
πως ξεχωρίζει αισθάνεται παράγοντας τοπάρχης!

Εκείνο το φεγγάρι

Γιάννης Καζάκος

Αγιανδρέας,
το μυστήριο νησί,
τι νύχτα περισσή!
Πέτρες κι αρώματα
ριπές στα σώματα.
Το φεγγάρι ακροβατεί,
ανοίγει δρόμο μαγικό
στο δρόμο του το θαλασσί.

Μα πώς να τον διαβείς;
Η νύχτα αλλάζει χρώματα,
το φως τ' ανάφλογο στα χώματα
ήρθε η ώρα της αλήθειας, να δεις,
αύριο αρχίζει το ταξίδι της ζωής.
Δεν ξέρεις. Δεν παίζεις όπως θέλεις.
Μη θαρρείς πως τα κερδίζεις όλα.
Το νησί να κοιτάς
με τους βασιλικούς, το δυόσμο
και τα ρόδα.
Και να θυμάσαι... Να ξαναγυρίσεις...

QUAND MEME

Αλέξανδρος Παπαδημητρόπουλος

Μη φοβηθείς τις σκοτεινιές, που άγρια σε τυλίγουν
όταν τα φύλλα της καρδιάς μ' απόγνωση θρηνούν.
Σαν της ψυχής τα στεγανά μ' απελπισιά γεμίζουν
και τρόμο, που σαν άμπωτη τα σωθικά ρουφούν.

Μέσα στην παραζάλη σου μη σκύβεις το κεφάλι,
τα δόντια σφίξε δυνατά, με καθαρό μυαλό.
Θ' ανθίσουν πάλι τα κλαδιά, άνοιξη θα 'ρθει πάλι,
να ξέρεις δε νικήθηκε, ποτέ του, το καλό.

Με χέρι αντρίκιο, δυνατό, άδραξε τη λεπίδα,
κάρφωσε τα σκοτάδια σου που έρχονται, καθώς,
γιά διαμαντένιο σου σπαθί, η θεϊκή ελπίδα.
Κι από τα βάθη της πληγής θα ξεπηδήσει φως!

ΤΗ ΠΟΝΤΟΥ Η ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ Η ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ ΤΟΥ ΠΟΝΤΟΥ

Κυριάκος Σωκρ. Σαχανίδης

Ατέν την Διάλεκτον την γλυκέσσαν
την χίλα λαλεμέντζαν,
'κι επόρεσαν ν' αχπάν'ν ατεν,
οχτροί με τα μαχαίρα.
Γραμμέντζα έν' 'ς σην ψ'χήν εμούν απέσ'
φιρμάνα 'κι εφογώθεν.
Ατέ η Διάλεκτος ένι τ' αϊτού,
τη αηδονί λαλία.
Ατέν την Διάλεκτον εγροικούν' ατεν,
τη Πόντου τα ραχία,
πουλία τ' άγρα και τα ζά,
τ' ορμάνα, τα παρχάρα.
Ατέ η Διάλεκτος έν',
τη Παναΐας δάκρα,
τη Παναΐας Σουμελά,
τα δάκρα και τα πόνα.
Ατέν την Διάλεκτον 'κι πρέπ',
ν' αφήνουμ'ατεν να χάται.
Ατέν την Διάλεκτον εχρωστούμ' ατεν
κι άλλο γλυκέσσαν και πλουμισμέντζαν,
ν' αφήνουμ' 'ς σα παιδία μουν.
Κι εκείνα... 'ς σ' εκεινέτερα.

Αυτήν την Διάλεκτο την γλυκιά,
την χιλιομιλημένη,
δεν μπόρεσαν να την ξηλώσουν,
εχθροί με τα μαχαίρια.
Γραμμένη είναι μέσα στην ψυχή μας,
φιρμάνια δεν φοβήθηκε.
Αυτή η Διάλεκτος είναι του αϊτού,
του αηδονιού φωνή.
Αυτήν την Διάλεκτο την καταλαβαίνουνε,
του Πόντου τα βουνά,
τα άγρια πουλιά και τα ζώα,
τα δάση, οι τόποι παραθερισμού.
Αυτή η Διάλεκτος είναι,
της Παναγιάς τα δάκρυα,
της Παναγίας Σουμελά,
τα δάκρυα κ' οι πόνοι.
Αυτήν την Διάλεκτο δεν πρέπει,
να την αφήσουμε να χαθεί.
Αυτήν την Διάλεκτο την χρωστάμε,
πιο γλυκιά και στολισμένη,
να την αφήσουμε στα παιδιά μας.
Κι εκείνα... στα δικά τους.

Βαρέθηκα τα γηρατειά...

Κώστας Χ. Κρεμμύδας

Βαρέθηκα τα γηρατειά, πεθύμησα τα νιάτα
μαζί με πείρα της ζωής όμως τ' αναζητώ
κι όχι σαν όπως τ' άφησα σε χρόνια μου φευγάτα
που 'χαν μονάχα ονείρατα, ζωντάνια και παλμό.
Δίνω δυο χρόνια γηρατειά για δυο βδομάδες νιότη
αλλά μια νιότη αλλιώτικη, δε θέλω του συρμού
νιότη με την παλικαριά του νέου στρατιώτη
μα και τη γνώση τη σοφή του γέρου στρατηγού...
Η προσφορά μου άκαρπη, δε φτούρησε η τράμπα
κανείς δεν εμφανίστηκε που ν' ανταποκριθεί...
Στ' αζήτητα τα γηρατειά, προσφέρονται στο τζάμπα
η νιότη όμως πολύτιμη και φυσικά ακριβή!..

Ξόμπλια και ληρήματα

Παναγιώτας Π. Λάμπρη

Όποιος μεγάλωσε σε χωριό, αλλά και σε γειτονιά πόλης, γνωρίζει πως γύρω του υπήρχαν άνθρωποι πολλών κατηγοριών, όπως παντού άλλωστε, με κάποιους εξ αυτών να ενδιαφέρονται ιδιαίτερα για τη ζωή των άλλων, την οποία ποικιλότροπα παρακολουθούσαν και κατά περίπτωση σχολίαζαν. Συχνά, τα σχόλια διαδίδονταν πολύ γρήγορα, ενώ κάποιοι από τους μεταφορείς τους τα παραποιούσαν κάνοντάς τα πιο ενδιαφέροντα, ακόμα και πιπεράτα. Ενίοτε, από απλός σχολιασμός μετατρεπόταν σε ξόμπλια, σε κακόβουλη επίκριση της ζωής τρίτων δηλαδή, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η βλάβη που μπορούσε αυτό να προκαλέσει.

Φυσικά, προϊόντος του χρόνου, όλα τούτα ως μέρος της κοινωνικής έκφρασης συνεχίζουν να υπάρχουν, να εξελίσσονται και στη δικτυακή εποχή, ως μη όφειλε, να μεγαλουργούν!

Στις γειτονιές, βέβαια, όλοι γνώριζαν και γνωρίζουν χαρακτήρες και ποιοτικές διαφορές των γειτόνων τους, οπότε μπορούν να διαχειριστούν ευκολότερα τυχόν προβλήματα που προκύπτουν από τα ξόμπλια και τα ληρήματά τους, με την αρχαία λέξη ληρήματα να περιγράφει κάθε ανόητη φλυαρία και μωρολογία. Στις γειτονιές του διαδικτύου όμως;

Σ' αυτές βλέπουμε πως εκείνα, τα οποία ήταν και είναι λίγο πολύ διαχειρίσιμα στις γειτονιές μας, αναπτύσσονται ανορθόδοξα, με την κακοήθεια και την κακοβουλία να έχει γίνει επιστήμη, θα μπορούσαμε να πούμε. Έτσι, διαπιστώνει κανείς πως καθημερινά διακινούνται άπειρα τέτοιας φύσεως κείμενα, μικρά ή μεγαλύτερα, τα οποία έχουν ως στόχο, μέσω ψευδών και εντυπωσιακών στοιχείων, να πλήξουν την προσωπικότητα κάποιου ή να παραπληροφορήσουν το κοινό για ζητήματα που τον αφορούν, λιγότερο ή περισσότερο, ως κοινωνικό ον. Και όπως στη γειτονιά ο ένας μετέφερε το απλό κουτσομπολιό ή το ξόμπλι στον άλλον, τώρα σε δευτερόλεπτα η όποια «είδηση» διαδίδεται από χιλιάδες διαδικτυακούς χρήστες, οι οποίοι ενεργούν χωρίς να σκεφτούν αν ό,τι αναπαράγουν έχει ίχνος αλήθειας.

Κάποιοι, μάλιστα, δηλώνοντας εμμέσως την αμφιβολία τους, προσθέτουν προλογικά, «αν αυτό είναι αλήθεια, τότε...». Είτε βέβαια το γράψουν αυτό είτε όχι -το γιατί το γράφουν είναι άλλο θέμα-, το κακό γίνεται εις βάρος της αλήθειας γενικότερα και εις βάρος του αναφερόμενου προσώπου, αφού, σε περίπτωση που αυτή διαψευστεί ή το θιγόμενο πρόσωπο καταφύγει στη δικαιοσύνη και δικαιωθεί, πέραν άλλων, δεν μπαίνουν στον κόπο, πλην εξαιρέσεων, να ζητήσουν συγγνώμη και

ν' αποκαταστήσουν με νέα δημοσίευση την αλήθεια, ενώ το αποτύπωμα του ψεύδους ή της «κατάπτυστης» συμπεριφοράς κάποιου έχει μείνει στη σκέψη πολλών κι έχει διαμορφώσει άποψη, η οποία ενισχύεται από την υφιστάμενη καχυποψία σχετικά το πόσο τους λένε την αλήθεια τα μέσα επικοινωνίας και ενημέρωσης.

Άλλωστε, όπως κι ο Θουκυδίδης αναφέρει (1.20.3), οι πολλοί δεν κοπιάζουν να εξακριβώσουν την αλήθεια, αλλά προτιμούν ό,τι έτοιμο τους προσφέρεται! Και, θα πρόσθετα, προσελκύονται από το παράδοξο, το εντυπωσιακό, ακόμα κι αν είναι ψευδές, και πλέον παρατηρούμε πως στο διαδίκτυο κάποιοι εκφράζονται με ύφος κήνσορα και αγοραίο λόγο για διάφορα ζητήματα, αλλά και για πρόσωπα με τα οποία δεν έχουν ανταλλάξει ούτε «καλημέρα»!

Σ' αυτό το παιχνίδι του προκλητικού, συχνά βίαιου λόγου, έχει μπει μερίδα πολιτικών, οι οποίοι λένε ανυπόστατα πράγματα κι όποιος τα πιστέψει, αλλά και μια κατηγορία μέσων μαζικής ενημέρωσης εξάπτει τη φαντασία των ακροατών και των αναγνωστών με πηχυαίους τίτλους και υπερβολές, χειραγωγώντας με τον τρόπο τους όσους τα πιστεύουν. Άλλωστε, υπάρχουν ψευδείς ειδήσεις, οι οποίες διακινούνται από πολιτικούς φορείς, αλλά και ιστοσελίδες, οι οποίες μόνο αυτές έχουν ως πρόταγμα. Κι εκεί που η προπαγάνδα αποτελούσε και αποτελεί στήριγμα των απολυταρχικών καθεστώτων, των πολέμων και ποικίλου περιεχομένου διακινούμενων ιδεών, πλέον, με τον τρόπο που γίνεται, απειλεί πολύπλευρα το δημοκρατικό πολίτευμα, αλλά και την ψυχική υγεία πολιτών, οι οποίοι, μην έχοντας τη δυνατότητα να ανιχνεύσουν τα ψευδή σημαινόμενα, τα εκλαμβάνουν ως αληθή, με αποτέλεσμα να νιώθουν αγωνία, άγχος, φόβο, δυσπιστία, ματαίωση και άλλα δυσάρεστα συναισθήματα, ενώ, όχι σπάνια, επηρεάζουν τον τρόπο σκέψης και κατ' επέκταση τη συμπεριφορά τους, με τα παιδιά και τους εφήβους να είναι τα πρώτα θύματα.

Γράφοντας τα ανωτέρω δεν θεωρώ πως κομίζω γλαύκα εις Αθήνας. Μια μικρή αφορμή για προβληματισμό είναι για όσους τα διαβάσουν, αφού άμεσα ή έμμεσα όλοι γινόμαστε δέκτες πλήθους τέτοιων λόγων και γεγονότων, τα οποία οφείλουμε ν' αντιμετωπίζουμε με κριτική σκέψη και όχι να δεχόμαστε ακόμα και τα πιο τερατώδη ως αληθή. Άλλωστε, ο ψηφιακός κόσμος, τον οποίο η γενιά μου, ψηφιακά αναλφάβητη στα νιάτα της, είχε την τύχη να γνωρίσει και να χρησιμοποιήσει προς όφελός της, οφείλει να βρει σταδιακά τα όριά του και να χρησιμοποιηθεί για καλό όσο κι αν μοιάζει ουτοπικό. Κι αυτό, με δεδομένα όσα ανεπίτρεπτα διακινούνται στο διαδίκτυο, όχι μόνο ξόμπλια και ληρήματα, δεν αποτελεί ευχή, αλλά ανάγκη, διότι τους πικρούς καρπούς της κακής χρήσης του τους δρέπουμε ήδη. Η επιλογή είναι όλων και του καθενός μας, όπως και η ευθύνη. Και όπως έλεγε ο Ζαν-Πολ Σαρτρ, ο άνθρωπος είναι απόλυτα ελεύθερος και γι' αυτό είναι και απόλυτα υπεύθυνος, κάτι που ισχύει και για τα ανωτέρω.

■

ΜΟΙΡΟΛΟΪ

Σπύρος Βασιλάκης

Χαθήκανε οι θόρυβοι του χώρου
κι εκεί που άλλοτε χρειάζονταν κανόνες
και τρέχανε οι φωνές,
η απουσία τώρα επιβάλλει
τη σιωπή της.

Η μερωμένη γη αγρίεψε,
τα μονοπάτια αδιάβατα και απρόσιτες
οι απανεμιές
και τα πουλιά δεν στέκουν πιά,
κοντά εις τον σκαφτιά ν' αρπάξουν
την τροφή τους
και τα φυτά ειν' ορφανά
αφού κανείς δεν τα καλεί
με τα παλιά αρχαία ονόματά τους.

Εκεί που τότε στα χωριά μας
θρασομανούσε άγρια η ζωή,
σιωπούνε τώρα οι γειτονιές
και πάψανε οι γυναίκες, το σούρουπο
να στέκουν με κουβέντες
μπροστά στους τράχηλους
των πηγαδιών.

Οι κόρες στα παράθυρα δεν τραγουδάνε
ποτίζοντας τις τρίκαρδες
γαρυφαλλιές τους.
Του υμεναίου οι αίνοι ξεχαστήκανε
και μοιρολόγια δεν ακούς
στου ύστερου του χωρισμού
τη δύσκολη τη μέρα.

Των αποκρέω την νόσφιση
και την κατάλυση της εξουσίας,
την ευφορία και ευωχία του οίνου
το απύλωτο το στόμα των γερόντων
πια δεν υπηρετεί.

Οι λέξεις άλλες χάθηκαν
και κάποιες άλλο νόημα έχουν,
οι παιδικές φωνές σιγήσανε
και πάψανε εκείνα τα παιγνίδια
κι ο λόγος ο γλυκόλαλος, ο ρυθμικός,
τα ξαφνικά ορχηστρικά ξεσπάσματα
με γέλια
και οι παρέες τους απρόσμενες
συνάξεις αηδονιών.

Με την πορεία του ήλιου
κινούνται οι σκιές
πάνω στις κλειδωμένες πόρτες·
με τα κλειδιά τους μακριά ταξιδεμένα.
Σαν τις στεφανωμένες
του παλιού καιρού,
που την επαύριο του γάμου τους,
εμίσευε ο γαμπρός.

ΜΙΑ ΕΙΚΟΝΑ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΖΑ

Αντώνιος Μικέλης

Μια μάνα νοσηλεύτρια φροντίζει λαβωμένους,
κουράγιο ρίχνει στην καρδιά σ' όλους τους λυπημένους,
της φέρνουν γι' αναγνώριση πτώματα πεθαμένα,
εννιά μικρών, εννιά παιδιών, με σάβανα ντυμένα.

Φωτιά μεγάλη άναψε κι ένα καζάνι βράζει,
παιδιά να βλέπει άψυχα η μάνα και σπαράζει,
αναγνωρίζει με καημό πως όλα είν' δικά της,
σπαράζοντας νεκροφιλεί και τα εννιά παιδιά της.

Το δέκατο ψυχορραγεί μες στο νοσοκομείο,
στο διάδρομο, σε μια γωνιά, σε ξύλινο φορείο.
Ο άντρας της, αν και γιατρός, βαριά τραυματισμένος,
σε κάποιο νεκροκρέβατο να είναι ξαπλωμένος.

Στέκει σαν μαύρος σκελετός δεν ξέρει τι να πράξει,
βουβή, δεν έχει δύναμη, να κλάψει, να φωνάξει,
σαν την καρδιά της πέτρωσε του πόνου το μαράζι,
μοιάζει σαν όρθιο λείψανο χωρίς μιλιά να βγάζει.

Με τι καρδιά με τι ψυχή να βλέπει σκοτωμένα,
και τα εννιά βλαστάρια της στα σάβανα ντυμένα.

Λέξη δεν βρίσκεται καμιά αυτά να περιγράψει,
η μάνα εβουβάθηκε και δεν μπορεί να κλάψει.
Κανείς δεν είναι δυνατόν τον πόνο της να νοιώσει,
καθώς τον τελευταίο ασπασμό έσκυψε για να δώσει.

Η, του πολέμου, ιστορία

Αρτεμισία Παν. Μερκουριάδου

Μιά ιστορία θα σας πω
π' είναι σαν παραμύθι.
Είν' ιστορία αληθινή
τραβήχτικ' απτ' τη λήθη.

Ήταν καιρός της κατοχής
γεμάτος τρόμο και οργή
η πείνα είχε θεριέψει
και ο λαός αγριέψει.

Οι νέοι ένιωθαν ντροπή
δεν άντεχαν την κατοχή.
Και τράβηξαν για τα βουνά
να φέρουνε τη λευτεριά.

Μα έπεσ' ένας διχασμός
ένα μικρόβιο τρομερό
πίκρα μεγάλη, μεγάλη πληγή.

Έσβησαν τα όνειρα
έσβησ' η ελπίδα
εράγισ' η Ελλάδα μας
μεγάλη καταιγίδα.

Δεν είναι το παράδοξο
τη σχολή να χαρούμε
θα 'ρθη κι εργάσιμος
κι εκεί θ' αγωνιστούμε.

Άσε τις έγνοιες της ζωής
σ' εκείνον που στις δίνει
κι εκείνος ξέρει τη στιγμή
που θα στις απαλύνη.

Κυλάει ο χρόνος γρήγορα
και κάποτε θα φτάσης
γι' αυτό και 'συ προσπάθησε
Τον δρόμο να μη χάσης.

Ορειάδα

Μιχάλης Παγούνης

Το Κέντρο του Ασκληπιού
στο φέγγος πλημμυρίζει,
τον ερχομό κάποιου νιογνού
τώρα καλωσορίζει.

Στην πόρτα πρόβαλε τερπνή
κι ορθή, λευκοντυμένη,
ζώνη στη σκούφια της στιλπνή
λάμπει ροδοβαμμένη.

Ανάλαφρα και φτερωτή,
αέρι μυροβόλο,
αντίκρυ στράφηκ' ελπιστή
στον ασημένιο θόλο.

Ως τα θεμέλια τ' ουρανού
η σκέψη της πλανιόταν,
στα μάτια της και μες το νου
μια φυά αναδυόταν.

Σκίρτησε πάλι η καρδιά
κι αισθάνθηκε με θλίψη
να στάζουν δάκρυα στην ποδιά,
μα πώς να τ' αποκρύψει!

ΠΡΑΚΤΙΚΟ

Της Κριτικής Επιτροπής Πανελλήνιου και Παγκύπριου Λογοτεχνικού Διαγωνισμού Ολοκληρωμένου Έργου, Ποίησης, Διηγήματος, Χρονικού–Μαρτυρίας, της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών έτους 2026 με ελεύθερο θέμα.

Η Κριτική Επιτροπή αποτελούμενη από τον Πρόεδρο της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών κ. Λευτέρη Β. Τζόκα, την Αντιπρόεδρο της Ένωσης Κα Αγαπούλα Ευθυμιοπούλου και τον εκπαιδευτικό – συγγραφέα κ. Παύλο Χρήστου, ταμία της Ένωσης, συγχαίρει όλους όσοι έλαβαν μέρος στον διαγωνισμό αυτό. Τα μέλη της Κριτικής Επιτροπής μελέτησαν και αξιολόγησαν αντικειμενικά και ο καθένας χωριστά τα υποβληθέντα προς κρίση έργα: **Ολοκληρωμένου Έργου, Ποίησης, Διηγήματος, Χρονικού–Μαρτυρίας.** Με πρόσκληση του Προέδρου της Ένωσης Λευτέρη Β. Τζόκα, συνήλθαν την Τετάρτη 11 Νοεμβρίου 2026 και ώρα 12 το μεσημέρι, στη Στέγη της Ένωσης (Ζωοδόχου Πηγής 2-4, 2ος όροφος), για την εξαγωγή των αποτελεσμάτων του Διαγωνισμού, που θα είναι αναρτημένα από την **Κυριακή 6 Νοεμβρίου 2026 στο Διαδίκτυο www.ellineslogotexnes.gr της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών.** Η Απονομή θα πραγματοποιηθεί **αρχές του νέου έτους 2027** σε μεγάλη αίθουσα των Αθηνών που θα αναρτηθεί στο διαδίκτυο και θα ενημερωθούν οι επιτυχόντες του Λογοτεχνικού Διαγωνισμού εγκαίρως τηλεφωνικά.

ΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ

«ΑΡΙΣΤΕΙΟΝ» ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Απονέμεται στον κ. Φώτη Παν. Βράκα, συγγραφέα, ερευνητή, για το έργο του: "Άρτα, Οθωμανοκρατία και Απελευθέρωση"(Περίοδος 1449-1881) και ο πόλεμος του 1897. Εκδόσεις ΕΝΤΥΠΩΣΙΣ (Άρτα 2025).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Παναγιώτα Π. Λάμπρη για το έργο της "ΗΠΕΙΡΩΤΩΝ ΛΟΓΟΣ-Αποχρώσεις", σελ. 1009.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον πατέρα Ηλία Γρ. Μάκο για το έργο του: "Ανάσταση από τον Αναστάσιο". Η πορεία της εκκλησίας της Αλβανίας από το 1991 έως σήμερα-Αναστημένοι βηματισμοί εκδόσεις Κ.Κ Μ. Σταμούλη, Θεσσαλονίκη.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στους Κους Αντώνη Ε. Γκότζη, Οικονομολόγο και τον Ιωάννη Γ. Καμνή, αντ/γο ε.α. για το έργο τους "Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΓΝΩΜΗ" (πυξίδα στην θάλασσα της αβεβαιότητας) εκδόσεις ΔΙΑΝΝΟΙΑ, Αθήνα 2026.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Μαρία Χριστίνα Χατζηιωάννου με τη συνεργασία του Μιχάλη Φέστα και Χρήστου Χρυσανθακόπουλου για το έργο τους "ΚΑΡΥΤΑΙΝΑ" (Ένας Αρκαδικός Οικισμός στα Νεότερα Χρόνια), έκδοση Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών και Ινστιτούτο Ιστορικών Ερευνών (Αθήνα 2026)

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Κωνσταντίνο Χρ. Κωστούλα για το έργο του "ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΗΝ ΑΡΧΟΝΤΙΣΣΑ ΤΟΥ ΠΩΓΩΝΙΟΥ"-Στα μονοπάτια των αρχαιολογικών ανασκαφών στην κοιλάδα του Γορμού. Έκδοση ΠΩΓΩΝΗΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ 45, ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ 2026.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στους MUHAMMED

ΣΕΥΗΑΝ και Χρήστο Τεάζη για το έργο τους "Η ΤΗΝΟΣ (1715-1823). Η Τήνος μέσα από τα Οθωμανικά Αρχεία. Επιμέλεια και Ιωάννα Στάη-Βιδάλη, εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ (Αθήνα 2026)

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Κωνσταντίνο Παπαϊωάννου για το έργο του ΑΒΡΑΝΑΞ (Εικαστική Πεζογραφία), ΑΜΜΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΑΣ

Απονέμεται στον Ομ. Καθηγητή Παν/μίου Κλεομένη Σ. Κουτσούκη για το έργο του "Το μπούλινγκ και το θαύμα"

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Ελευθερία Κρικέλη, Δ/ντρια Α΄ Παθολογικής Κλινικής ΜΗΤΕΡΑ για το έργο της "ΜΠΙΛΛΥ, το ποντίκι μηχανικός" μια τρυφερή ιστορία για τη φιλία και την αγάπη, εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ - ΧΡΟΝΙΚΟΥ ΜΑΡΤΥΡΙΑ

Απονέμονται στην κα Ιφιγένεια Καλιακάτσου για το Διήγημα "Οι εποχές" και το Χρονικό Μαρτυρία "Ο Άνθρωπος δια τον Άνθρωπο".

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Βαγγέλη Παπαδόπουλο, δημοσιογράφο, για το έργο του "Μη φοβάσαι κουτέ, τόλμησε" εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Βασιλική Α. Κωστού, για το έργο της " ΙΑΤΡΟΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΙΙ, το σώμα ως όργανο της ψυχής", εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κο Αμύντα Βαρβαρούση, Ορθοπαιδικό Χειρουργός, για το έργο του "Η ιστορική πορεία των Νοσοκομείων, από την σύσταση του Ελληνικού Κράτους", ΑΜΜΩΝ εκδοτική.

ΕΙΔΙΚΑ ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κ. Δημήτριο Χ. Τσέλικα για το ποίημα "Η ΑΝΤΑΜΟΙΒΗ" και το διήγημα "Το χαμόγελο του πολέμου".

ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

Απονέμεται στον Γιάννη Γαβαλά για το ποίημα "Σε περίμενα".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κ. Αλέξανδρο Παπαδημητρόπουλο για το ποίημα "QUAND MEME" και το διήγημα "Ένα παιχνίδισμα της Μοίρας..."

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στην Πρεσβυτέρα Σοφία Κουρσάρη για "Τα τραγούδια μου", "Τα πανηγυριώτικα" και το παιδικό "Ο Ζαχαρίας και το Διάστημα".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στην κα Παναγιώτα Γετίμη για το ποίημα "Διαδρομές" και το διήγημα "Το γαλάζιο φόρεμα".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στην κα Βάσω Τριανταφυλλίδου-Κηπουρού για το ποίημα "Ηρεμία πριν τη μπόρα" και το διήγημα "Η ΠΡΙΓΚΗΠΕΣΑ".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κ. Άθως Χαραλάμπους Χατζηματθαίου (Κύπρος) για το ποίημα "Άφωνη Μαρτυρία" και το διήγημα "Τα λευκά παπούτσια".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κ. Μιλτιάδη Ντόβα για το ποίημα "Ανταριασμένο" και το παραμύθι "Ο μπούφος, η υφάντρα των ξωτικών, ο γέρος και ο κακός μάγος".

ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

Απονέμεται στον κ. Θεοφάνη Μπογιάννο ο Ρόδιος για το ποίημα "Οι διακόσιοι της Καισαριανής".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κ. Κοσμίδη Χ. Ιωάννη για το ποίημα "Το Ιερό το Μεσολόγγι" στην ποντιακή διάλεκτο και το διήγημα "Ο τρελός".

ΒΡΑΒΕΙΟ ΠΟΙΗΣΗΣ

Απονέμεται στον κ. Αντώνιο Μικέλη για το ποίημα "Μια εικόνα από την Γάζα".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κα Αγγέλα Χρονοπούλου για το ποίημα "Κάθαρση" και το διήγημα "Καχεκτικές μέρες".

ΒΡΑΒΕΙΑ ΠΟΙΗΣΗΣ-ΔΙΗΓΗΜΑΤΟΣ

Απονέμονται στον κα Δέσποινα Τζανή για το ποίημα "Το φως της Άνοιξης των επιθυμιών" και το διήγημα "Όταν μιλούν οι γλάροι".

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΑ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΩΝ ΕΡΓΩΝ

Απονέμονται στον κ. Παντελή (Λάκη) Χαντζή για τα έργα του "Στο Μεσολόγγι-Στη θυσία του" (1826-2026), "Προσωπογραφίες", "Της Άνοιξης Λουλούδια" και "Είσαι η Νοσταλγία".

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στο περιοδικό "Τζουμερκιώτικα ΧΡΟΝΙΚΑ", τεύχος 27, Καλοκαίρι 2026, έκδοση Δήμου Κεντρικών Τζουμέρκων και την Ιστορική & Λαογραφική Εταιρία Τζουμέρκων. Πρόεδρος η κα Ερασμία Ζαβιτσάνου, επιμέλεια έκδοσης Κωνσταντίνος Μαργώνης, Φιλόλογος.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Παύλο Αθ. Παλούκα, επ. Σχολ. Σύμβουλο Δ.Ε. για το έργο του: "Το Εθνικοθρησκευτικό συναίσθημα στο ποιητικό έργο του Ιωάννη Πολέμη" εκδόσεις Σύλλογος οι Φίλοι του Μουσείου Γ. Δροσίνη"(Κηφισιά 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Ελένη Παπαγεωργίου για την ποιητική συλλογή "Εκρήξεις".

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Κυριάκο Σωκρ. Σαχανίδη για τα ποιήματα "ΤΗ ΠΟΝΤΟΥ Η ΔΙΑΛΕΚΤΟΣ", με απόδοση και στην Νεοελληνική γλώσσα (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Δημήτρη Μαθιό για το έργο του "ΔΥΣΛΕΞΙΑ-Το χάρισμα της διαφορετικότητας", ΑΜΜΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Κοσμίδη Χ. Ιωάννη για τη μετάφραση, στην Ποντιακή διάλεκτο των θεατρικών έργων: "Οιδίπους Τύραννος (Σοφοκλή),Μήδεια(Ευριπίδη),Πλούτος,Λυσιστράτη και Βάτραχοι (Αριστοφάνη) και Προμηθέας Δεσμώτης(Αισχύλου) με τον τίτλο "Ασ'οψέ σ'οσήμερον και ασ'οσήμερον σο αύριον", στα Ποντιακά.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Ντίνο Ν. Μακρυγιάννη για το έργο του "Κραυγές αγωνίας από το παρελθόν", έκδοση Εταιρεία Ναυπακτιακών Μελετών (Αθήνα 2025).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Γρηγόριο Νικ. Πλευριά για το έργο του: "Η κατοχή και το Ολοκαύτωμα της 7ης Ιουλίου 1944 στο Μαρτυρικό Λέπρεο-Ηλείας". Πρόλογος-Επιμέλεια Κωνσταντίνος Χρυσ. Βλάμης (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Κώστα Χ. Κρεμμύδα για το έργο του: "Μνήμες, φήμες, ρίμες" (2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Δημήτρη Μαυραειδόπουλο για το έργο του: "HOMO SAPIENS ΚΑΙ ΤΕΧΝΗΤΗ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ (ΑΙ), β΄ έκδοση, ΑΜΜΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Παναγιώτη Αθανασίου για το έργο του "ΣΤΑ ΙΧΝΗ ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ-Ο ΛΑΒΥΡΙΝΘΟΣ ΤΟΥ ΧΡΟΝΟΥ", ΑΜΜΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Αλεξία Τροκούδη για το έργο της "ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΟ ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΗ ΜΑΣΚΑ" (Κάθε ρόλος μια μάσκα-κάθε μάσκα μια πληγή), εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Νίκο Σ. Φωτιάδη, Ορθοπεδικό-χειρουργό, για το έργο του "ΣΤΟΝ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ ΤΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΔΙΧΩΣ ΜΙΤΟ", εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Αθηνόδωρο Δημ. Δούση για το έργο του "Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΤΥΦΩΕΩΣ" (Από το μύθο στην ιστορική πραγματικότητα-Μια νομική και φιλοσοφική προσέγγιση), εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Ελίζα Σ. Γιακουμάκη για το έργο της "ΑΓΓΕΛΙΚΗ-Μια ξεχωριστή ιστορία αγάπης-Το συγκινητικό ταξίδι της εγκυμοσύνης της". Εκδόσεις ΑΜΜΩΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Επιφάνιο Κατσέλη για το έργο του: "ΠΟΙΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ..." ΑΜΜΩΝ ΕΚΔΟΤΙΚΗ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Νικολέτα Φώτη για τα έργα της "Το πεπρωμένο" και "Κρατώντας το χέρι σου" εκδόσεις Μιχάλη Σιδέρη.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Βασίλειο Δ. Μήτση για το έργο του "ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ" (1907-2007), εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ 2026.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ Χαράλαμπο Κατσάρα για το έργο του "Το Λυρικό τοπίο της άγνωστης Ρουμελιώτικης Λογοτεχνικής Σχολής" Φιλολογικές προσωπικότητες της περιόδου (1790-1924), εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Γεώργιο Βασ. Στολίγκα, Δρ. Νομικής, Θεολόγο, για το έργο του "Το κανονικό έργο του Αρχιεπισκόπου Αθηνών Δωροθέου Κοτταρά (του από Κυθήρων και Λαρίσης), εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ (Αθήνα 2026)

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον Αρχιμανδρίτη Αθηναγόρα Σουπουρτζή για το έργο του "ΚΩΛΥΜΑΤΑ ΓΑΜΟΥ" (Νομοκανονική θεώρηση υπό το φως των προσυνοδικών διασκέψεων και των αποφάσεων της Αγίας και Μεγάλης Συνόδου της Ορθοδόξου Εκκλησίας) ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ 2026.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Γεωργή Δ. Μούκα για το έργο του "Γλυκόπικρες Μνήμες της γλυκιάς πατρίδας" εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Περικλή Γιαννήλα για το έργο του "ΧΙΜΑΡΑ"(Η Δημοκρατία των Ακροκεραύνων) Τόμος Α΄, Επιμέλεια: Παναγιώτης Μ. Λέζος, Ελίκρανον (Αθήνα 2025).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Νίκο Θεοδοσίου για το έργο του "ΔΕΛΒΙΝΑΚΙ: Τόπος Σιωπής-Φωνές Μνήμης. Εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Κωνσταντίνα-Κορασιόν Αργυράκου για το έργο της "Baybayin-Η προ-αποικιακή γραφή των Φιλιππίνων", εκδόσεις ΕΛΙΚΡΑΝΟΝ (Αθήνα 2026)

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Βαγγέλη Ζαφειράτη, Ανθολόγο-Μεταφραστή για το έργο του "ΟΙ ΣΤΙΧΟΙ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΣΑΝ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ" (Ανθολόγια σύγχρονης αλβανικής ποίησης) εκδόσεις Μανιφέστο (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Βαγγέλη Ζαφειράτη, για το έργο του "ΘΛΙΜΜΕΝΑ ΤΟ-

ΠΙΑ" (ποιήματα) εκδόσεις «Μανιφέστο» (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον Φώτο Ν. Κυριαζάτη-Λαζατίνο για τα διηγήματα "ΚΡΑΥΓΗ ΣΤΗ ΝΥΧΤΑ", έκδοση Μανιφέστο(Αθήνα 2026)

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Φοίβο Ζαντέ για τα "Στιχάκια της Γης και του Νερού", Ελίκρανον (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Αγγελική Ζαντέ για τα "Τετραγωνικά Γυμνάσματα"(ποίηση) ΕΛΙΚΡΑΝΩΝ 2026.

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στην κα Ελένη Σοφία-Στοΐλου για τα ποιήματα "Στης μνήμης τα μονοπάτια", Ελίκρανον 2026

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον κ. Θεοφάνη Λ. Δρακόπουλο, θεολόγο, για το έργο του "ΘΡΗΣΚΕΙΟ-ΘΕΟΛΟΓΙΚΑ ΣΥΜΜΕΙΚΤΑ", Ελίκρανον (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον Δρ. Σωτήριο Δογάνη για το έργο του "Η ΜΕΛΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ" (Η Ψαλτική Τέχνη ως φωνή Οικουμενικής ενότητας και Ανθρωπολογικής ανθεκτικότητας στον 21ο αιώνα), Ελίκρανον (Αθήνα 2026).

Α΄ ΒΡΑΒΕΙΟ ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΟΥ ΕΡΓΟΥ

Απονέμεται στον Χρήστο Καραγκούνη για το έργο του "Για μια αξιοπρέπεια" εκδόσεις λεξίτυπον (Αθήνα 2026).

Πιστεύουμε ακράδαντα ότι η Κριτική Επιτροπή της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών που είχε αναλάβει να κρίνει τα κείμενα σε όλες τις κατηγορίες, Ολοκληρωμένου έργου, Ποίησης, Διηγήματος και Χρονικού Μαρτυρίας έφερε σε αίσιο πέρας την αποστολή της, ευσυνείδητα και με δικαιοκρισία. Δεν διεκδικεί το έπαθλο του αλάθητου. Εκφράζει από καρδιάς τα θερμά συγχαρητήρια σε όλους όσοι συμμετείχαν σ΄ αυτή την ευγενή άμιλλα και έλαβαν μέρος στον Πανελλήνιο και Παγκύπριο Λογοτεχνικό Διαγωνισμό Ποίησης, Διηγήματος και Χρονικού – Μαρτυρίας για το 2026.

Αθήνα, 11 – 11- 2026

Η ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ	ΤΟ ΜΕΛΟΣ	Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ	ΠΑΥΛΟΣ ΧΡΗΣΤΟΥ	Α. ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ

ΓΙΑ ΤΟ Δ.Σ.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ		Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ		ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ.

Σημείωμα εκδότη (Λ.Β.Τ.) ... 1
Αλέξανδρος Κοτζιάς ... 2
Στη νοσηλεύτρια (Δημήτρης Α. Τσουκνίδας) ... 3
Πρόσκληση Γενικής Συνέλευσης ... 3
Ευχαριστήρια επιστολή (Ρίτα Νάστου) ... 4
Ο χορός († Φώτης Κουλαρμάνης) ... 5
Νοσταλγία († Δημήτρης Παπαδημητρίου) ... 5
Σαράντα χρόνια (1986-2026) του Πολιτιστικού και Λαογραφικού Ομίλου Γυναικών Καστριώτισσας - Παρνασσίδας ... 6
Όνειρο είσαι... - Κρινάκι - Σ' αγαπώ (Λευτέρης Β. Τζόκας) ... 7
Εκδοχές και παραδοχές (Γιάννης Πανούσης) ... 8
Άτιτλο (Γιάννης Κ. Τσώλης) ... 8
Επιθυμίες... (Ευθυμιοπούλου Αγάπη) ... 9
Διαδρομές (Παναγιώτα Γετίμη) ... 9
Κοίταξε όμορφη που είναι η Αθήνα (Πρεσβυτέρα Σοφία Κουρσάρη) ... 11
Σπάσε τα δεσμά (Βαλεντίνα Μπατσάλ) ... 11
Το μπούλινγκ και το θαύμα (Κλ. Κουτσούκης) ... 12
Σε περίμενα (Γιάννης Γαβαλάς) ... 14
«Ημερολόγιο» σπουδής» (Ιφ. Καλιακάτσου) ... 15
Δεν φοβάμαι (Χρήστος Ν. Καραγκούνης) ... 16
Η επική και εθνική δράση των Σουλιωτών ... 17
Η ΙΔΡΥΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΟΝΟΜΑΣΙΑ «ΣΟΥΛΙ» (Λευτέρης Β. Τζόκας) ... 17
Τοιχογραφία (Γιώγια Σιώκου) ... 18
Χαράζει... - Γράφω... (Γιάννης Τσούτσιας) ... 19
Κάθαρση - Καθιδρύω (Μαίρη Τσούτσια) ... 19
Αέναη έλξη (Άρης Γ. Χαραλαμπάκης) ... 20
Άνευ όρων - Απαλές επαφές (Σπ. Ραδίτσας) ... 20
Δικαίωση (Ελένη Παπαγεωργίου) ... 21
Πόλεμος (Νίκη Καμπόση) ... 21
Θαυμάσια δείγματα πατριωτισμού Αρχαίων Ελληνίδων (Αθανάσιος Στ. Παπαθανασίου) ... 22
Ηπειρωτική Ωδή (Σταύρος Παπουτσής) ... 23
Χαράλαμπος Κατσιμήτρος Ο Στρατηγός, Αρχιτέκτονας του έπους 1940 (Π. Χρήστου) ... 24
Ηρεμία πριν τη μπόρα (Β. Τριανταφυλλίδου) ... 27
Η Ανακήρυξη της Αθήνας σε Πρωτεύουσα της Ελλάδας (Βασίλης Νικ. Πετρόπουλος) ... 28
Κασομούλης Νικόλαος (Χρήστος Γ. Χρήστου) ... 30
Α Β . . . ΨΩ (Γεώργιος Β. Σιαφλάς) ... 33
Πληγή βαθιά η προσφυγιά (Αγγ. Σταματούκου) ... 34
Εκλογές (Χρυσοντίνα Παπαδάμ) ... 35
Εκείνο το φεγγάρι (Γιάννης Καζάκος) ... 36
QUAND MEME (Αλέξ. Παπαδημητρόπουλος) ... 36
Τη Πόντου η Διάλεκτος (Κυριάκος Σαχανίδης) ... 37
Βαρέθηκα τα γηρατειά... (Κ. Κρεμμύδας) ... 37
Ξόμπλια και ληρήματα (Παν. Λάμπρη) ... 38
Μοιρολόι (Σπύρος Βασιλάκης) ... 40
Μια εικόνα απο τη Γάζα (Αντώνιος Μικέλης) ... 41
Η, του πολέμου, ιστορία (Αρτ. Μερκουριάδου) ... 42
Ορειάδα (Μιχάλης Παγούνης) ... 42
Πρακτικό Λογοτεχνικού Διαγωνισμού ... 43